

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

BITVA U LEYTE 1944

Tomáš Krba

Plzeň 2011

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologických a historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

BITVA U LEYTE 1944

Tomáš Krba

Vedoucí práce:

Phdr. Roman Kodet

Katedra antropologických a historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2011

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2011

.....

Děkuji tímto panu PhDr. Romanu Kodetovi za vedení práce, cenné rady a připomínky, které mi během psaní poskytoval.

Obsah

1. Úvod	1
2. Příčiny bitvy	5
3. Plán ŠÓ.....	6
4. Americké Vylodění na Leyte	9
5. Řešení strategických problémů	14
5.1 Strategické problémy	15
5.2 Koordinace loďstva.....	18
6. První zpozorování bitevního svazu	23
7. Bitva v Sibuanském moři	26
7.1 Letecký útok na Střední svaz	26
7.2 Objevení Jižního a Severního Svazu.....	30
8. Bitva v průlivu Surigao	31
9. Bitva u Ostrova Samar	34
9.1 Kamikaze – božský vítr	37
10. Bitva u Mysu Engaño	40
11. Poslední trpké měsíce	43
12. Závěr	45
13. Seznam použité literatury	47
14. Resumé	48
15. Obrázková příloha	49

1. Úvod

Prakticky od dvanáctého století Japonsko patřilo pod samosprávu tamního Šogunátu. V tomto období byly velice časté potyčky mezi mocipány o vydobytí si své moci. Konec Šogunátu je datován k roku 1868, kdy se v Japonsku po dlouhých stoletích dostal k moci Císař a byla na 44 let do roku 1912 nastolena takzvaná reforma Meidži.

Pro pochopení mnou vybraného tématu je zcela nezbytné uvědomit si situaci, jenž probíhala v Japonsku do vypuknutí druhé světové války. V období počátku dvacátého století se Japonsko díky reformám a převzetím vzoru západních institucí stalo jednou ze světových velmocí. V roce 1915 vstoupilo Japonsko do první světové války a započalo svůj útok na německé jednotky sídlící v Tichomoří. Po skončení první světové války si Japonci nárokovali především některá z území patřící Čínské republice, ovšem tento záměr byl zmařen především zásluhou Spojených států Amerických na Washingtonské konferenci, probíhající v letech 1921 – 1922. Od této doby lze datovat napětí, které mezi oběma státy panovalo. Ovšem z výsledných smluv, které byly ustanoveny na konferenci se Japonsko náhle ocitlo mezi předními velmocemi v oblasti námořních sil. Ve dvacátých letech se v Japonsku započal rozrůstat militarismus, který vedl k napadení Mandžuska v roce 1931 a k následné druhé čínsko – japonské válce roku 1937.

Již v té době si japonské velení bylo vědomo toho, že mu docházejí strategické suroviny pro vedení války, a proto byla pozornost nasměřována na Jihovýchodní Asii. Díky probíhající válce v Číně a obsazení francouzské Indočíny uvalily Spojené státy Americké na Japonsko embargo. S postupným pronikáním na jihovýchod Asie navrhovali někteří Japonští velitelé, že by měla být napadena Americká námořní základna sídlící v Pearl Harboru, čímž měla být nastolena nadvláda Japonska v Pacifiku.

Útok na Pearl Harbor byl uskutečněn dne 7. prosince 1941 a strůjcem vypracovaného útočného plánu byl admirál Isoroku Jamamoto. Ihned druhý den na to vyhlásily Spojené státy Americké Japonsku válku a tím se postupem

času stala situace v Pacifiku pro Japonsko kritickou. Z počátku se Japonské armádě dařilo v celku rychle obsadit oblast Jihovýchodní Asie a v květnu 1942 byli Američané nuceni stáhnout se z Filipín. Zlom ve válce ovšem pro Japonce nastal po prohrané bitvě u Midway, kde ztratili čtyři letadlové lodě, což byla pro Japonce citelná ztráta.

Dne 7. srpna 1942 se americké jednotky vylodily na ostrově Guadalcanal, který po těžkých bojích dobily v únoru 1943. Celkově rok 1943 nebyl pro Japonce rokem příznivým. Japonci v tomto roce ztratili již zmiňovaný Guadalcanal, dále pak Šalamounovy ostrovy a americké ponorky vesměs ovládaly většinu Pacifiku, čímž docházelo k obrovským ztrátám v japonském zásobování. Jediným japonským úspěchem za rok 1943 se dá považovat tažení do Barmy, avšak toto tažení nesplnilo očekávání, které bylo na něj kladeno.

V roce 1944 americké jednotky postupně osvobozovaly Tichomořské ostrovy jako například Marshallovy a Palauské ostrovy. V červnu se americká pozornost upřela na Mariany, kde v rámci bojů došlo k bitvě ve Filipínské moři, kde japonské námořnictvo utrpělo velikou porážku. V říjnu směřovaly americké jednotky k Filipínským ostrovům, které představovaly pro Japonce zdroj životně důležitých surovin a cesty k Holandské Indii, kde se nacházela vzácná ropa. Japonští velitelé vědomi si již toho, že Japonsko nemůže ve válce vyhrát, se alespoň pokusili o poslední velkou bitvu, ve které by dokázali Američany zahnat zpět. Tou byla největší námořní bitva v dějinách známá, jako Bitva u Leyte, probíhající ve dnech 23. – 26. října 1944. Klíčem k úspěchu této operace měl být plán vypracovaný admirálem Tojodou zvaný Šó – 1, který počítal se třemi samostatnými uskupeními, každé pověřené jiným úkolem. Bitva u Leyte se skládala ze čtyř samostatných bitev, konkrétně v Sibuauském moři, průlivu Surigao, u ostrova Samar a u mysu Engaño. Ve všech těchto bitvách dokázali Američané zvítězit díky lepší technice, informovanosti a velení, což je v mé práci detailněji popsáno u každé z bitev. Po prohrané bitvě a následným obsazením Filipínských ostrovů se Japonci prakticky až do konce války jen bránili. Budiž příklad bitva o Iwodžimu a Okinawu. Při dosažení

japonských břehů zvažovali Američané pokus o vylodění, ovšem po zralých úvahách došli k názoru, že by padlo příliš mnoho životů, a proto se uchýlili ke svržení dvou atomových bomb na Hirošimu a Nagasaki, čímž byly urychleny mírová jednání s Japonskem a následný konec druhé světové války dne 2. září 1945.

Důvodem, proč jsem si vybral téma Bitva u Leyte 1944, je především fakt, že se podrobněji zajímám o Japonské dějiny v průběhu druhé světové války a konkrétně zmiňovaná Bitva u Leytského zálivu se mi jeví jako jedno z nejzajímavějších témat v Japonské válečné historii. Cílem této práce by mělo být rozebrat příčiny, průběh a následky bitvy s přihlédnutím na jednotlivá bojová uskupení, dále bojové plány vypracované Japonským admirálem Tojodou a mimo jiné přiblížení tématu těm, kterým není blízké.

Posledním faktorem pro výběr toho tématu je jistě fakt, že Bitva u Leyte nemá v české historiografii příliš velké zastoupení. Historií válečného Japonska se u nás zabývají například autoři Aleš Skřivan či Miloš Hubáček, ovšem jejich díla (Japonská válka 1931 – 1945, Pád Nipponu a Válka v Pacifiku) se spíše zaměřují na průběh celé druhé světové války v Pacifiku než na konkrétní bitvu. Přesto díla obou těchto autorů byla pro mě více než podstatná při tvorbě mé práce.

Dalším dílem, z něhož jsem vycházel, je (*Válka v Pacifiku*) autora Dana Van Der Vata. Kniha barvitě líčí události druhé světové války od útoku na Pearl Harbor dne 7. 12. 1941 až po Japonskou Kapitulaci dne 2. 9. 1945. Autor v knize líčí vznik konfliktu mezi Japonskem a Spojenými státy americkými a dále líčí problémy a chyby v řadách japonské diplomacie. Hlavní pozornost v knize je věnována také námořním bitvám a to u Midway, Guadalcanu a Leyte. Toto dílo považuji za jedno z nejlepších, které se zabývá Japonskou válkou a bylo přeloženo do češtiny.

Další z důležitých knih, jenž mi pomohla při vypracování mého tématu, byla publikace od autora Kennetha Mackseyoho s názvem (*Vojenské omyly*). V této publikaci je uvedeno patnáct nejznámějších bitev a soubojů v průběhu druhé světové války, včetně Bitvy u Leyte. U každé bitvy je zároveň popsáno

jakých závažných chyb se jednotlivé strany dopustily, což následně vedlo k jejich porážce. Díky tomuto se pro mě tato publikace stala nepostradatelnou.

I přes fakt, že v publikacích zabývajících se Bitvou u Leyte, se autoři povětšinou shodují, najdou se i některé rozdílné faktory. Například autoři nejsou vesměs jednotní v počtech jednotek, které byly v průběhu bitvy nasazeny či případných ztrát. Rozpor také lze nalézt v otázce původního průkopníka leteckého uskupení známé jako „Kamikaze“. Ovšem, co se týká časových sledů a událostí na sebe navazujících, v tom jsou všichni autoři jednotní.

2. Příčiny bitvy

Filipínské ostrovy, které byly Japonci obsazeny roku 1942 měly značný strategický význam. *„Filipínské souostroví tvoří více než 7000 ostrovů a ostrůvků. Je vzdáleno pouhých 500 mil od asijského kontinentu a ve vztahu k jihovýchodní Asii, Číně a Japonsku zaujímá mimořádně významnou strategickou pozici.“¹*

Pro Japonce tyto ostrovy představovaly možnost kontroly cest k východní Indii, kde se využívalo přírodního bohatství, především ropy, která byla pro Japonské císařství nesmírně důležitá. Dále se na ostrovech využívalo lidského potenciálu i strategických letišť. Z Filipínských ostrovů měly největší důležitost tyto ostrovy: Luzon, Mindanao, Samar, Panay, Cebu, Leyte a Negros. Pro Japonce byl nejdůležitější právě Luzon. Jeho význam spočíval ve skutečnosti, že díky němu si Japonci zachovávali kontrolu nad námořními cestami spojující Japonsko s obsazenými územími v Malajsku a v Indonésii.

Právě proto se Američané rozhodli považovat tyto ostrovy za hlavní cíl svého tažení na podzim roku 1944. Jejich úspěchy z léta 1944 jim umožnily postup operací urychlit: *„Rozhodnutí výboru amerických náčelníků štábů učiněné 15. září 1944 v Quebecu a příkazující velitelům tichomořských oblastí zaútočit na ostrov Leyte už 20. října, tj. o dva měsíce dříve, než bylo původně zamýšleno.“²* I japonský generální štáb se připravoval čelit další americké ofenzívě: *„Od pádu Saipanu, Guamu a Tininu se stratégové v tokijském Císařském hlavním stanu snažili odhadnout směr příštího amerického útoku. Nakonec vypracovali čtyři operační plány obrany. Krycí název operace ŠÓ, tj. Vítězství. Plán ŠÓ -1 byl připraven pro obranu Filipín, ŠÓ - 2 pro Tchaj-wan a ostrovy Rjúkjú, ŠÓ -3 pro jižní a střední Japonsko a konečně ŠÓ - 4 pro severní Japonsko a Kurily.“³*

¹HUBÁČEK, Miloš, Boj o Filipíny, Panorama, Praha 1990, s. 93.

²Tamtéž, s. 92.

³SKŘIVAN, Aleš, Japonská válka 1931–1945, Libri, Praha 1997, s. 381.

3. Plán ŠÓ

Plán Šó – 1, který vypracoval Admirál Soemu Tojoda, vycházel ze starého samurajského válečného umění, kde se uplatňovala taktika předstíraného útoku a odlákání nepřítele od hlavního směru úderu. *„Japonská zpravodajská služba netušila, odkud Američané povedou svoji ofenzivu, a proto musel být plán Šó navržen tak, aby ho bylo možno použít na jednu ze tří možných eventualit.“⁴*

Plán Šó – 1 byl podle plánů zcela závislý na letecké nadvládě, kterou ovšem Japonci začali ztrácet v roce 1942. Hlavním problémem, proč Japonské letectvo značně zaostávalo za Americkým, byla skutečnost, že Američané dokázali produkovat mnohem více letadel, která byla navíc kvalitnější a tím došlo ve vzdušných soubojích ke značnému přečíslení a Japonci nedokázali zařadit do výzbroje letadla nové generace. *„Japonský letecký průmysl byl sužován směsicí problémů a po roce 1941 ještě i potížemi s nedostatkem materiálu, což zpozdilo zahájení výroby velkého množství v té době vyvíjených nových letounů.“⁵* Dalším z problémů byl nedostatek zkušených japonských pilotů, kteří byli v leteckých soubojích slabší a pomalejší než Američané a navíc značně nadhodnocovali své úspěchy. Tvrzení letců o jejich bojových úspěších, které pak byly použity pro národní propagandu, sice povzbuzovalo morálku národa a armády, ale také způsobilo zhoubu, jelikož údaje, které letci zaznamenávali, byly uváděné jako pravdivé a tyto údaje dále posloužily jako podklady k plánování dalších operací. Například *„tvrzení, že loďstvo admirála Williama Halseyho přišlo mezi 10. a 16. říjnem 1944 v bitvě u Tchaj-wanu o 11 letadlových lodí, 2 bitevní lodě, 3 křižníky a 1 torpédoborec, a že dalších 8 letadlových lodí a 2 bitevní lodě byly poškozeny (zatímco ve skutečnosti byla poškozena jen jedna letadlová loď a 2 křižníky vyřazeny z akce), vedlo Japonce k tomu, že na nadcházející operaci Šó pohlíželi s mnohem větším optimismem, než si zasluhovala.“⁶*

⁴ MACKSEY, Kenneth, Vojenské omyly druhé světové války, Naše Vojsko, Praha 2007, s. 264.

⁵ Tamtéž, s. 265.

⁶ Tamtéž, s. 255–256.

Plán Šó – 1 počítal s uskupením pěti soustředujících se samostatných skupin lodí, které měly vyplout z Japonska, Singapuru a Bruneje, zatímco letecké posily byly mezitím přesunuty na jih pro zajištění maximální letecké podpory, která pro Filipíny přicházela v úvahu. Jednotlivé skupiny se měly poté spojit do 3 hlavních uskupení a to konkrétně do Severního, Středního a Jižního svazu⁷. Co se týkalo pozemních vojsk na Filipínách, ty uzavřely s vojenským námořnictvem dohodu, že zaujmou obranná postavení v maximální možné síle pouze v tom případě, že bude napaden ostrov Luzon. Při eventualitě, že by byly napadeny střední či jižní Filipíny budou nasazeny na střet pouze hlavní jednotky loďstva a letectva. V severních Filipínách převážně na ostrově Luzon byly vojenské pozemní jednotky nejvíce posilovány a také se zde formovaly speciální protiinvazní síly, které měly podle plánu být schopné pomoci v kterékoliv části Filipín a případné útočníky zničit či alespoň zastavit. Japonské velení pozemního vojska reprezentované náčelníkem Generálního štábu Jošidžirem Umezuem již nedoufalo v to, že americký postup v Tichomořské oblasti dokáže zastavit oslabené japonské námořnictvo, počítalo však s tím, že bude ochotno celé Spojené loďstvo obětovat, jen aby se Filipíny udržely. Velitel Spojeného loďstva admirál Soemu Tojoda také po válce prohlásil: *„Kdyby šly věci dobře, mohli jsme dosáhnout neočekávaně dobrých výsledků, kdyby došlo k nejhorsímu, hrozilo nebezpečí, že ztratíme celé loďstvo. Ale já jsem měl za to, že je nutno riziko podstoupit... Nemělo by význam zachránit loďstvo za cenu ztráty Filipín.“* Už z tohoto vyjádření je zřejmé, jakou důležitost japonské velení Filipínám přikládalo – bylo ochotno obětovat i chloubu císařských ozbrojených sil, dlouhá léta za nesmírných obětí budované loďstvo, jen aby je uhájilo.⁸ *„Americké vylodění na ostrov Leyte v centrálních Filipínách, které začalo 20. října 1944 za podpory 6 starých bitevních lodí, 18 lehkých letadlových lodí a 8 křižníků 17. loďstva viceadmirála Thomase Kinkaida, a které bylo na východě zajišťováno 12 bitevními loděmi, 9*

7 Označení japonských svazů na Jižní, Střední a Severní jsou užívané americkými prameny, pro lepší přehled sledování bitvy u Leyte.

⁸ HUBÁČEK, Miloš, Boj o Filipíny, s. 96.

*těžkými a 8 lehkými letadlovými loděmi Halseyho 3. lod'stva, bylo impulsem, který operaci Šó – 1 odstartoval.*⁹

Ještě před invazí amerických jednotek na Filipínách však došlo v Japonsku k zásadnímu kroku a to výměně velitele všech japonských pozemních sil na filipínských ostrovech generálporučíka Šigenori Kuroda za Generálporučíka Tomojuki Jamašitu. Šigenori Kuroda byl odvolán z formálním odůvodněním, že *„věnuje více času golfu, čtení a osobním záležitostem než výkonu oficiálních povinností.“*¹⁰ Ovšem za nejzávažnější důvod, proč byl generál odvolán, lze pokládat jeho skeptické stanovisko k možnostem obrany na souostroví. Podle některých historiků za výměnu velitelů mohla událost ze dne 20. září 1944. Incident, který proběhl, bylo vlastně spiknutí, které mělo za cíl svrhnout vládu generála Koisa. Do čela nově zformované vlády měl nastoupit právě generálporučík Tomujoki Jamašita.

Jamašita, byl velkou osobností během malajského tažení, jež se uskutečnilo v roce 1942, zde generál dosáhl značných úspěchů, po kterých však byl odklizen do exilu v Mandžusku. Účastníci onoho spiknutí se dokonce snažili navázat spojení s princem Asakou a Takedou, kteří ovšem celou záležitost prozradili strážci tajné pečeti, jímž byl markýz Koiči Kidó. Kidó tedy provedl zásah, jenž měl za důsledek odvolání Jamašity z Mandžuska do Tokia, kde byl pověřen úkolem zhostit se velení na Filipínách. Ovšem Jamašita měl pochybnosti okolo obávaného příštího střetu s Američany. *„Již během své cesty na jih v rozhovoru se svým operačním důstojníkem Šigeharuem Asedou vyslovil obavu, že filipínská kampaň „ se stane druhou bitvou u Minatongawy“, což byla reminiscence na střetnutí, kdy příslušný velitel věděl, že nemá šanci zvítězit.“*¹¹

⁹ SKŘIVAN, Aleš, Pád Nipponu, Mladá Fronta, Praha 1990, s. 111.

¹⁰ Tamtéž, s. 111.

¹¹ Tamtéž, str. 112.

4. Americké Vylodění na Leyte

V době amerického vylodění – (kódové označení akce King II) 20. října 1944 měl ostrov zhruba 1 milion obyvatel. „*Hlavní důvod pro výběr Leyte, jako počáteční operační cíl na Filipínách bylo to, že ostrov s velikým a úrodným údolím nabídl vhodné místo k výstavbě letišť, z nichž mohly být ve velkém měřítku zahájeny útoky na Luzon zbytek Filipín a Čínu. Nicméně následující události ukázaly, že Leyte nebyla vhodná na výstavbu většího počtu letišť.*“¹² Ze strategického hlediska bylo nejlepší volbou se vylodit na východní straně ostrova, kde se nacházela úrodná rovina, která se táhla několik desítek kilometrů podél pobřeží. Dále se zde nacházely písčité pláže, jež poskytovaly ideální podmínky pro zmiňované vylodění, jelikož pláže byly prakticky bez jakýkoliv útesů, které by zhoršovaly podmínky především těžké technice. Oblast, která se nacházela za východním pobřežím, již ovšem nesplňovala ideální podmínky pro jakýkoliv postup ostrovem, neboť se zde nacházely močály, které byly samy o sobě těžko prostupné, natož v období dešťů. Zbytek ostrova byl hojně obklopen hornatou porostlou vegetací, která nebyla ideální pro případné útočné i obranné akce. Akce samotná, jež dostala název King II, se sestávala ze 4 hlavních fází. V první fázi mělo dojít k obsazení malých ostrovů, které ležely u vjezdu do Leytského zálivu. „*Druhá fáze zahrnovala vylodění na východním pobřeží Leyte v prostoru od města Tacloban na severu po Dulag na jihu, obsazení blízkých letišť, postup Leytským údolím a ovládnutí úžiny San Juanico oddělující Leyte od ostrova Samar a úžiny Panaon oddělující Leyte od ostrova Panaon.*“¹³ Ve třetí fázi mělo dojít k sérii pozemních operací, ve kterých měla být obsazena jižní část ostrova a části Samaru. Ve čtvrté poslední fázi měly být neutralizovány japonské opěrné body ve Visajském souostroví a doobsazen zbytek Samaru.

Americké síly, jež se vylodily na Leyte, kotvily u přístavu, „*Hollandia na severoguinejském pobřeží Manusu, jednoho z Admiraltních ostrovů, ležícího asi 350 kilometrů severně od Nové Guineje.*“¹⁴ Akce proti Leytskému ostrovu

¹² WILLMOTT, H, P, The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action, Indiana University Press 2005, str. 98.

¹³ HUBÁČEK, Miloš, Boj o Filipíny, s. 128.

¹⁴ SKŘIVAN, Aleš, Japonská válka, s. 384.

měla být do té doby zatím největší operace v Tichomořské válce, překonala ji až vylodovací akce na Okinawě o rok později. „*Armada, jež měla vrátit MacArthura na Filipíny, byla nejsilnějším loďstvem shromážděným v průběhu lidstva a tvořilo ji 157 bojových a 581 dalších lodí 7. loďstva chráněných 106 válečnými loděmi Halseyho 3. loďstva.*“¹⁵ Síly, které se vylodily na ostrově se stávaly ze společných sil generála Douglase MacArthura, admirála Chestera Nimitze a letectva, jež operovalo v Asii. Celková operace byla předána do rukou MacArthura, který však na rozdíl od všech předešlých akcí v jihozápadním Tichomoří se musel obejít bez letecké podpory z pozemních základen. Leytský záliv se ovšem nacházel za možným rádiem letectva, které mělo základny v Nové Guineji na Biaku, ostrově Morotai, nebo na Palauských ostrovech. Celkový počet jednotek tvořilo něco přes 150 válečných plavidel a stovek dalších dopravních i jiných lodí spolu s 50 tisíci námořníky a 160 tisíci vojáky zapojených do vylodění. Ovšem přesné počty lodí se bohužel podle pramenů liší, například autoři „*Toland s Bergaminim uvádějí, že se operace zúčastnilo 157 válečných a 420 dopravních lodí. Spector uvádí, že z Hollandie vyplulo 471 lodí, od Manusu 267 lodí.*“¹⁶ Co se týkalo obrany dopravních lodí, tu zajišťovalo 7. loďstvo viceadmirála Thomase Cassina Kinkaida, hlavní pozemní síly určené útoku, tvořila 6. armáda generálporučíka Waltera Kruegera a eliminaci vzdušných sil mělo zajistit Nimitzovo 3. loďstvo, konkrétně 38. úderný svaz viceadmirála Mitschera. Halsey měl sice nařízeno podle operačního plánu, který byl vypracován již 27. září 1944 úkol „*chránit a podporovat jihozápadotichomořské síly v zájmu obsazení všech cílů ve středních Filipínách a zničení nepřátelských námořních a leteckých sil nacházejících se v oblasti Filipín nebo ji ohrožujících.*“¹⁷ Ovšem, v dodatku Nimitzova operačního plánu bylo jasně uvedeno, že v případě příležitosti zničení hlavních sil nepřátelského loďstva se tento úkol stává prvořadým. Tento dodatek nenechal admirála Halseyho chladným a ihned jej začlenil do svého operačního rozkazu. Stalo se tedy poprvé v dějinách, že výsadkové síly

¹⁵ VAN DER VAT, Dan, Válka v Pacifiku, Argo, Praha 3, s. 351.

¹⁶ SKŘIVAN, Aleš, Japonská válka, s. 384.

¹⁷ HUBÁČEK, Miloš, Boj o Filipíny, s. 129.

v tak velkém uskupení obsahovaly toto ustanovení, jelikož do té doby bylo standardem námořních uskupení chránit výsadkové síly a ne aktivně vyhledávat boj. Z toho tedy vyplývá, že Halsey mohl při vylodění na Leyte operovat zcela nezávisle na generálu MacArthurovi. MacArthur tedy nevěděl, jak dlouho a zda vůbec může počítat s pomocí Halseyho letectva.

V řadách 7. loďstva viceadmirála Kinkaida, které oficiálně spadalo pod MacArthura, sice bylo několik letadlových lodí, ale na nich byl jen zlomek letadel, se kterými mohl disponovat Halsey, protože se jednalo o malé a pomalé eskortní letadlové lodě. Případná absence Halseyho mohla způsobit nepříjemné chvíle výsadkovým vojskům, která měla bojovat na předmostí a celkový průběh akce tedy závisel na tom, jak rychle se podaří generálporučíku Kenneymu vybudovat na ostrově letiště. Ovšem zde hrálo značnou roli počasí, jelikož pro roční dobu, kdy bylo přichystáno vylodění, byly pro tuto oblast charakteristické silné dešťové srážky spojené s tajfuny. To by ovšem činilo na již tak nepevném a vlhkém terénu budování letiště zhola nemožným. Ovšem MacArthur toto riziko podstoupil, jelikož se obával, že pokud bude vyčkávat na příhodné počasí, mohou Japonci mezitím na ostrovech postavit účinnou obranu a to nechtěl MacArthur dopustit. Proto vsadil vše na rychlé vítězství v době, kdy byli Japonci oslabeni a měli značné potíže.

Již v noci mezi 19. a 20. říjnem ohromné americké invazní síly proplouvaly mezi ostrovy Dinagat a Homonho, které leží necelých 30 km východně od Leytského zálivu. Když začalo vycházet slunce spustily bitevní lodě a křižníky společně za podpory torpédoborců a dělových člunů ohlušující palbu, která měla za úkol odstřelovat pobřeží a oslabit japonskou obranu. *„Podle očitých svědectví se pobřežní linie proměnila, v pevnou hradbu oslepujících, šlehajících plamenů“. Když se kouř rozplynul, vojáci na dopravních lodích spatřili holou, kouřící a prachem pokrytou pustinu tam, kde dříve byla bujná vegetace džungle.“¹⁸*

V době, kdy se spojenecké síly vyloděovaly, měli Japonci na ostrově jen 20 tisíc nepříliš zkušených vojáků 16. divize pod velením generálporučíka

¹⁸ Tamtéž, s. 389

Sosaku Suzukiho, proti nimž stálo okolo 165 tisíc dobře vybavených a vycvičených mužů.¹⁹ *Po předchozích úspěších měli Američané velkou sebedůvěru a generálmajor William Rupertus od 1. divize námořní pěchoty dokonce prohlásil, že dobydou ostrov do 4 dnů. Ovšem spojenci netušili, na jak strašlivý terén zde narazí a trvalo tedy dva a půl měsíce, než nakonec získali vládu nad ostrovem.*²⁰

Za obranu na Leyte a v jižních Filipínách byl zodpovědný generálporučík Sosaku Suzuki, velitel 35. armády, jenž vypracoval plán, který byl kompromisem mezi dřívějším pověřením zničit nepřítele na pobřeží a novým pojetím tzv. hloubkové obrany, která byla s úspěchem použita již v bojích o Peleliu v Palauském souostroví. Japonci proto nezačali budovat obranu složenou z pevnůstek a bunkrů přímo na pobřežní linii, jelikož měli zkušenosti z předcházejících bojů, že Američané před útokem používají mohutné dělostřelectvo. První obranná linie se tedy měla skládat pouze z palebných stanovišť, která měla být umístěna na pahorcích okolo pláží, při náznaku zhroucení linie se měli obránci stáhnout na hlavní obrannou linii nacházející se v horských hřebenech ve vnitrozemí ostrova.

Ráno 20. října 1944 začala invaze na ostrov Leyte. „*Od severního svazu kontraadmirála Daniela E. Barbeyho se v 1 hodinu 53 minut ráno 20. října oddělila útočná skupina Panaon, tvořená několika velkými výsadkovými lodmi a torpédoborci a zamířila na jih k ostrovu Panaon, přiléhajícímu k nejižnějšímu cípu Leyte.*“²¹ Tam měla být vysazena 21. bojová skupina patřící k 24. divizi. K hlavnímu městu Leyte Taclobanu směřovaly zbývající dvě skupiny ze severního svazu a to skupina San Ricardo kontraadmirála Flechtera směřující k bodu nazvaném pláž Bílá 1, umístěná nejvýše na severu a druhá skupina Paolo směřovala na pláž Červená, která se nacházela zhruba půl míle od pláže Bílá 1. Asi o 18 kilometrů jižněji k vesnici Dulag se přepravoval Jižní útočný svaz viceadmirála T. S. Wilkinsona spolu s dvěma divizemi XXIV. armádního sboru. Na plážích označených, jako

¹⁹ EDGERTON B. Robert, *Válečníci vycházejícího slunce*, BB art, Praha 3, s. 250.

²⁰ VAN DER VAT, Dan, *Válka v Pacifiku*, s. 349.

²¹ HUBÁČEK, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 139.

Oranžová a Modrá měla útočná skupina kontraadmirála Forresta B. Royala vysadit 96. pěší divizi a na Plážích Fialová a Žlutá měla být vysazena 7. pěší divize kontraadmirálem R. L. Connollyhem. Okolo sedmé hodiny ráno 20. října se k severním vyloďovacím plážím přiblížily bitevní lodi Mississippi, Maryland a West Virginia a každá z nich vypálila zhruba 30 ran na předem určené cíle. Mezitím letectvo 38. operačního Halseyho svazu podniklo útok na letiště umístěná na Leyte, Cebu, Negrosu, Panay a Mindanau. V průběhu vyloďovacích operací vyčkával admirál Halsey severovýchodně od Luzonu a čekal na příležitost ke střetu s japonským námořnictvem.

V 10:00 přirazila k pobřeží první výsadková skupina tvořená převážně obojživelnými traktory. *„Až na krátká zdržení proběhlo vyloďení hladce a nepočítáme-li několik minometných střel, které vypálili japonští obránci z velké dálky, vlastně bez odporu.“*²² Zhruba až po hodině odstřelování pobřeží Japonci zasáhli na Červené pláži několik invazních plavidel, což mělo za následek zničení téměř celého nákladu a zabití několika mužů. Na Bílé pláži se vyloďovací skupina s odporem prakticky nesetkala. K faktu, že vyloďení na ostrov Leyte proběhlo prakticky bez odporu, lze přičítat to, že na ostrově byla přítomna pouze 16. divize.

Dopoledne vyplul z Hollandie generál MacArthur spolu s několika důstojníky svého štábu i s významnými filipínskými důstojníky a s novým prezidentem Sergiem Osmeňou. *„Ještě před přistáním japonských posil, po němž Spojence čekaly kruté boje, MacArthur obyvatele Leyte ubezpečil, že Sergio Osmeña bude důstojným nástupcem prezidenta Quezona.“*²³ MacArthur byl před více jak dvěma roky dne 11. března 1942 nucen potupně opustit Filipíny na Rooseveltův rozkaz a zdejšímu lidu tehdy slíbil, že se vrátí.

Poté, co MacArthur vstoupil na Leyte, na ostrově ještě doznívaly zvuky prvních bojů. Jak později generál napsal ve svých pamětech, tento okamžik byl jedním z nejvýznamnějších v jeho životě. Právě v těchto chvílích vznikla jedna z nejznámějších fotografií z celé druhé světové války, jak se generál

²²VAN DER VAT, Dan, Válka v Pacifiku, s. 349.

²³EDGERTON, B, Robert, Válečníci vycházejícího slunce, s. 251.

MacArthur a jeho pobočníci brodí ve vodě k břehům ostrova Leyte (viz foto č.1). Po ukončení bojů byla na Červené pláži zřízena provizorní vysílací stanice, kde měl MacArthur svůj projev k celému světu o tom, že se navrátil, a že nadešla hodina zúčtování s nenáviděnými Japonskými okupanty. Poté, co se ona slavná fotka dostala do všech světových listů, velitel 14. armády generál Jamašita, který byl odpovědný za obranu Filipín prohlásil, že fotka a MacArthurův projev jsou podvrhy, které byly pořízeny v bezpečí na Nové Guineji. Jamašita nevěřil tomu, že by se tak vysoce postavený velitel osobně vystavil nebezpečí a setrval v pobytu bojové linii. Když bylo ovšem skutečně prokázáno, že MacArthur byl přítomen na ostrově Jamašita prohlásil, že kdyby to býval skutečně věděl s naprostou přesností ,neváhal by a okamžitě by využil veškeré japonské letectvo, co měl v oblasti Filipín k dispozici na sebevražedný nálet na MacArthura, čímž by pomstil smrt rok zesnulého admirála Jamamota.

Dne 23. října byl MacArthur přítomen spolu s novým prezidentem Osmeňou na prohlídce města Tacloban, které bylo právě osvobozeno a z rozhodnutí prezidenta Roosevelta nastolil civilní Filipínskou vládu. MacArthur se nyní dočkal dlouho očekávaného triumfu, po němž toužil od chvíle, kdy byl nucen opustit Corregidor. Úspěch vylodění na Filipínách ovšem závisel také na zabezpečení vojáků a zásobovacích lodí, které kotvily u břehů Leytského zálivu. Do oblasti právě mířilo mohutné japonské loďstvo, které si přálo jediné – zničit odhodlané Američany.

5. Řešení strategických problémů

Japonské vrchní velení vyčkávalo s uskutečněním operací, které měly korespondovat s plánem Šó – 1 až do posledních chvil, dokud nebude naprosto jisté, na který z filipínských ostrovů spojenecké síly zaútočí. Vrchní velitel spojeného japonského loďstva admirál Tojoda, jenž nahradil v této úloze Mineičiho Kogu, již ve dnech 17. října přijal hlášení, že se k oblasti Leytského zálivu blíží veliký počet amerických hladinových plavidel. Proto byl ihned

vydán příkaz všem organizacím týkajících se námořnictva k operační pohotovosti. Císařský hlavní stan spolu s důstojníky sloužícími na Filipínách ovšem ještě nezvažoval možnost nezbytného opatření proti agresorům. „Až v poledne 18. října nabyli velitel Jižní skupiny armád, polní maršál Terauchi a velitel 4. Letecké armády generálporučík Tominaga jistoty, že spojenecká invaze na Filipíny začíná a první úder míří proti Leyte.“²⁴

Na základě Tojodova doporučení, byl informován císař a oddělení pozemního vojska, kteří se spolu s vojenským námořnictvem usnesli na rozkazu, který měl zahájit prvotní akce podle plánu Šó - 1. Podle původního konceptu operace, již navrhl admirál Tojoda měly být americké síly napadeny již 22. října, Viceadmirál Kurita však oponoval, že během tak krátkého časového termínu není schopen se k oblasti leytského zálivu dostat, proto byl termín plánovaného útoku přesunut na ranní hodiny 25. října.

5.1 Strategické problémy

Ovšem, ještě než útočné svazy vypluly, řešily se v Japonsku dva závažné problémy. Prvním z nich byl problém užití radiolokátorů. Japonci byli, co se týče vývoje radaru, technologicky několik let za Spojenými státy. „Jednoduše se dá říci, že víra ve vlastní nadřazenost, která byla pevně zakořeněna v japonské elitě, byla nejen hnacím motorem války vedené rafinovanými překvapivými útoky a s technickou přesilou, ale působila zároveň jako bariéra, která Japoncům bránila v pomyšlení (a někdy i jen v prostém pohledu) na možnosti či důkaz toho, že by je nepřítel byl schopen předhonit.“²⁵

Jak si již Japonské námořnictvo uvědomovalo po stránce technického vybavení lodí v období války v Tichomoří, bylo jejich největším nedostatkem to, že neměli většinu lodí vybavenou radarem. Japonské námořnictvo se především spoléhalo na svou dokonalou přípravu na noční bojové operace. Taktika nočních bojů byla odjakživa nedílnou součástí v Japonském císařském

²⁴ HUBÁČEK, Miloš, Boj o Filipíny, s 168

²⁵ MACKSEY, Kenneth, Vojenské omyly druhé světové války, s. 260

námořnictvu, což podtrhovaly i její skvělé výsledky v dosavadních bitvách. Zlom ovšem nastal v námořních bitvách v roce 1942 u Guadalcanalu. Američané nejenže dokázali i za temných nocí lokalizovat pomocí radaru nepřátelská plavidla, ale dokázali také nadmíru přesně řídit svou střelbu, čímž získávali značnou výhodu nad svým protivníkem. Japonské námořnictvo přesvědčené o své nadvládě v nočních soubojích došlo rychle k závěru, že radar se musí stát nedílnou součástí každého z jejich plavidel.

Poté, co císařský hlavní stan rychle pochopil, jakou výhodou se pro Američany stává vlastnictví radaru, jenž významnou měrou ochromoval akceschopnost Japonského, byl ihned vydán příkaz k vytvoření takzvaného „Radarového střediska“, které mělo za úkol vyvíjet a vyrábět radary. Toto středisko bylo unikátní v tom, že mělo neomezenou pravomoc vybírat si pracovníky, které chtělo a také mělo absolutní přednost v dodávkách potřebného materiálu a zařízení. Zajímavá také byla skutečnost, že spolupráce mezi japonským námořnictvem a pozemním vojskem probíhala v naprostém pořádku a ukázněnosti, což nebylo kvůli vzájemné rivalitě až tak častým jevem. Instalace radarů výraznou měrou přispěla k pozvednutí morálky japonského námořnictva. To doufalo, že se mu díky radaru podaří zvrátit nepříznivý průběh bojů. Mezi prvními plavidly japonského námořnictva, která byla vybavena radarem, byly jednotky 1. úderného svazu Viceadmirála Takea Kurity. Právě většina posádek, tvořící 1. Svaz, byla pamětníky bitev u Guadalcanalu a tvrdila, že kdyby již tehdy byla jejich plavidla vybavena radarem, boje by dopadly příznivě pro Japonskou stranu. Japonské námořnictvo posílené novým bojovým duchem věřilo, že spojenci nyní ztratili svou velikou výhodu na poli námořní techniky.

V posledních fázích přípravy na vyplutí k ostrovu Leyte byly simulovány nové taktiky nočních soubojů a útoků na vyloďovací pláže, střežené nepřátelským loďstvem. V námořnictvu pak opět zavládl duch optimismu a nadějí, že se americké loďstvo podaří porazit.

Druhým z problémů, japonských ozbrojených sil, za který nesl vinu společenský a vojenský systém, byl značný důraz na otázku vojenské cti. Zatímco posádky letadel byly vybaveny padáky, aby v případě sestřelení nepřišly na zmar jejich nepopiratelné cenné zkušenosti a životy, na moři převažoval názor, že kapitán má zaniknout se svou lodí. *„Toto přesvědčení bylo odvozeno ze staré britské tradice, v rámci které byl kapitán poslední osobou opouštějící potápějící se plavidlo, což byla užitečná tradice, která částečně spojovala důsledky zákona o odměně za záchranu lodě se snahou pokoušet se až do poslední okamžiku udělat všechno možné pro to, aby bylo zachráněno co nejvíce lidských životů a zachováno velení.“*²⁶

V Japonských ozbrojených silách s doktrínou, jež určovala vojenské umění, stal kodex bušidó, jenž se vyvíjel od raného středověku. Značný důraz, který byl na něj kladen, vedl ke skutečnosti, že řada japonských velitelů dávalo v případě porážky přednost smrti před vlastní záchranou. Tato leckdy zbytečná úmrtí měla za následek ztracení cenných bojových a strategických zkušeností posbíraných leckdy za období čítající více než dvacet let. Ovšem dbání na tradice dramaticky nepostihlo pouze námořnictvo, ale také i pozemní armádu. Ztráta cti, která byla pro každého Japonce tím nejhorším, co ho mohlo v životě potkat, pramenila ze staré samurajské tradice, proto raději než by japonští bojovníci nesplnili úkol či se vzdali nepřátelům, spáchali sami sebevraždu. Tyto činy ovšem v moderním pojetí války neměly žádný smysl, jelikož žádný ze států si nemohl dovolit zbytečně plýtvat svými lidmi.

Američané se k jejich vlastnímu prospěchu takových věcí zdržovali. Jednak to bylo dáno západní filozofií, ale také politickými a ekonomickými činiteli, které měly za cíl ušetřit co nejvíce životů. Americké vojsko bylo sice připraveno obětovat životy, ale vždy v rámci mezí. Vždy, když se vyskytly závažné problémy ohledně příliš velikých ztrát na životech či jiných problémech v důsledcích osobního selhání či administrativních chyb, byly akce, které měly tendenci hnát se bezhlavě kupředu, zastaveny a potlačeny. Tím se zamezilo zbytečným ztrátám na bojištích.

²⁶Tamtéž, s. 260.

5.2 Koordinace loďstva

Ještě před tím, než bitevní svazy vypluly v před největší námořní bitvě, jakou svět zažil, měl autor celé operace admirál Tojoda nepříjemné starosti ohledně koordinace jednotlivých částí spojeného loďstva. Základny, ve kterých kotvily Úderné svazy, byly od sebe vzdáleny několik set kilometrů na ostrovech Lingga a v oblasti soustroví Rjúkjú a Tojoda byl nucen všechen jejich postup koordinovat z svého stanoviště, které sídlilo v námořní akademii ležící nedaleko Tokia.

„ Tabulka organizace, SHO 1

Pátá flotila, První úderný svaz,

(viceadmirál Kurita)

Síly “A“ (Severní síly)

Bitevní lodi: Jamato, Musaši, Nagato

Těžké křižníky: Atago, Takao, Čokai, Maja, Myoko, Haguro

Lehký křižník: Noširo

Torpédoborci: Kišinami, Okinami, Haginami, Asašimo, Akišimo,

Hamanami, Fudžinami, Šikamaze, Hajašimo

(Severní síly)

Bitevní lodi: Kongo, Haruma

Těžké křižníky: Kunamo, Suzuja, Čikuma, Tone

Lehký křižník: Jahagi

Torpédoborci: Nowaki, Kiojošimo, Urakaze, Jukikaze, Hamakaze,

Isokaze

(Jižní síly) (viceadmirál Nišimura)

Bitevní lodě: Jamaširo, Fuso

Těžké křižníky: Mogami

Torpédoborec: Šigure, Michišio, Jamagumo, Asagumo

Přípojn \acute{e} síly "C" (viceadmirál Šima)

Těžké křižníky: Nači, Ašigara

Lehký křižník: Abukuma

Torpédoborec: Akebomo, Ušio, Kasumi, Širanubi, Wakabe, Hatsušimo, Hatsubaru

Jižní oblast, Strážní síly, Dopravní síly

(viceadmirál Sakonju)

Těžké křižníky: Aoba

Lehký křižník: Kinu

Torpédoborec: Uranami

4 ničitelé transportů

Útočné síly (viceadmirál Ozawa)

Těžká letadlová loď: Zujkaku

lehké letadlové lodi: Zuijho, Čitose, Čioda

Bitevní lodi/ Letadlové lodil: Hyuga

Lehké křižníky: Oyoda, Tama, Isuzu

Torpédoborci: Maki, Sugi, Kiri, Kuwa, Hatsuzuki, Akitsuki, Wakatsuki, Šimotsuki

Dopravní síly

Torpédoborec: Akikaze

2 tankéry

6 eskortních plavidel²⁷

Podle organizace, která vyplývala z plánu Šó - 1 měl 1. úderný svaz, jemuž velel viceadmirál Kurita, vyplout z ostrova Lingga, kde kotvil a dále měl plout na západ směrem k Bruinejské zátoc \acute{e} , která se nacházela na severním pobřeží Bornea. U tohoto pobřeží měly být prvnímu údernému svazu doplněny

²⁷WILLMOTT, H, P, The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action, s. 335.

pohonné hmoty, načež měl svaz vyplout dále a po cestě se rozdělit na takzvaný Střední a Jižní svaz. Střední svaz, který převzal osobně Kurita, měl v noci proplout průlivem San Bernadiro do Leytského zálivu. Jižní svaz, jehož velení bylo určeno viceadmirálu Šodži Nišimurovi, měl za úkol proniknout do Leytského zálivu průlivem Surigao a poté se k němu měl připojit Severní svaz viceadmirála Kijehody Šimy, který plul směrem ze severu od Tchajwanu. Výsledným cílem mělo být dosažení toho, že Jižní a Střední svaz společně utvoří pomyslné kleště, jimiž sevrou americké invazní síly v Leytském zálivu. Japonské námořnictvo se při tomto úkolu spoléhalo především na své dvě ohromné bitevní lodi Jamato a Musaši. Tyto dvě bitevní lodě byly nejmohutněji vyzbrojené lodě za celou dobu. Jejich hlavní výzbroj tvořilo devět děl ráže 460 mm. Obě tyto lodi byly potopeny bombami a torpédy z amerických letadel, Musaši v říjnu 1944 a Jamato v dubnu 1945.

Za počáteční impulz ke stavbě těchto dvou kolosů lze považovat rok 1930, kdy se v Japonsku začali zabývat studií o nových typech bitevních lodí. „V říjnu 1934 předložil štáb admirality Námořní projekční kanceláři požadavky kladené na nová plavidla. Požadovaná hlavní výzbroj – děla ráže 460 mm a pancéřování schopné vydržet zásahy granátů stejné ráže ze vzdálenosti nad 20 000m – měla na dlouhou dobu deklasovat plavidla hlavního protivníka, tedy USA.“²⁸ Zajímavostí ovšem zůstává, že děla s velikostí ráže 460 mm mělo až do konce války pouze Japonské císařské námořnictvo. V roce 1937 byl přijat návrh na výstavbu lodí s výtlakem 68 200 tun a novým tvarem trupu, jehož zvláštností byl nízký ponor při zachování veliké šířky, což snižovalo celkový odpor lodě. Všechno co se týkalo technických parametrů a stavby lodí bylo samozřejmě pod přísným utajením, jak bylo v Japonsku zvykem. „V rámci programu z roku 1939 byly pod čísly 110 a 111 objednány dvě další jednotky této třídy, s jejichž výstavbou se začalo 4. 5. 1940, respektive 7. 11. 1940. Od prvních dvou se měly odlišovat poněkud slabším pancéřováním a novými děly 100 mm/ 65 na místo původních 127 mm kanónů. Jejich stavbu přerušilo vypuknutí války. První z nich pojmenovanou Shinano, přestavěli na letadlovou

²⁸ PEJČOCH, Ivo, NOVÁK, Zdeněk, HÁJEK, Tomáš, Válečné lodě 4, Naše vojsko, Praha 1993, s. 281.

lodí, druhou rozestavěnou ze 30% a dosud nepojmenovanou, do září 1942 rozebrali.²⁹ Ačkoliv se mohlo zdát, že tyto pýchy japonského námořnictva jsou bez vážnějších nedostatků, opak byl pravdou. Za hlavní problém se daly považovat špatné spoje mezi bočním pancéřováním, kde hrozilo při zasažení místa bombou či torpédem vznik praskliny, kterou by proudilo do lodi ohromné množství vody i malým otvorem. Bohužel o této chybě se námořníci lodi Jamato dozvěděli až v prosinci roku 1943 při zásahu torpédem. Za další vadu lze považovat nízkou rychlost lodi.

Technické tabulky lodí třídy Jamato vypadaly takto : ,,

Rozměry	263,00x38,90x10,40 m
Rychlost	27 uzlů
Výzbroj	9x460/45 (3xIII) 12 (později 6) 155/160 (4xIII) 12 (později 24) 24x25 (8xIII) 4x13,2 AA 2x katapult 6 letadel
Pancíř	408,9 mm pás (šikmý) 299,7 mm přepážky 231 mm paluba 560 mm střelecká věž 500 mm velitelská věž
Posádka	2800

„30

První úderný svaz viceadmirála Kurity vyrazil ze svého kotviště u ostrova Lingga dne 18. října, jednu hodinu po půlnoci. 20. října dorazil podle plánu do Brunejské zátoky, kde doplnil palivo. Kuritův svaz i přes všechny ztráty, které Japonce postihly během války, byl impozantní, především proto, že japonské těžké křižníky povětšinou postavené, již před válkou přesahovaly

²⁹Tamtéž, s. 282.

³⁰<http://www.combinedfleet.com/ships/yamato>, 22. 2. 2011.

maximální výtlak, jenž byl udán na 10 000 tun na Washingtonské konferenci.³¹

Jak bylo dále v plánu první úderný svaz se rozdělil na takzvaný Jižní a Střední svaz. Střední svaz viceadmirála Kurity, jenž byl o mnoho silnější než svaz Jižní, v ranních hodinách 22. října zamířil směrem na severovýchod, avšak jeho nevýhodou bylo, že nedisponoval žádnými letadlovými lodmi. V odpoledních hodinách byl následován Jižním svazem, jenž ovšem z počátku plul na sever z obav z amerických ponorek, které v oblasti často hlídkovaly. Úderný svaz Kijohideho Šimy, jenž se také podílel na operaci Šó – 1, byl původně pověřen úkolem obrany severovýchodní části japonských ostrovů, avšak po prohrané bitvě ve filipínském moři v srpnu 1944, byl přiřazen k Mobilnímu loďstvu admirála Ozawy. *„18. října byl 2. úderný svaz pověřen novým posláním: měl fungovat jako hlavní hladinové uskupení v rámci protivýsadkových operací, jejichž cílem mělo být znovuzískání území obsazených nepřítelem.“*³²

V ranních hodinách 21. října se musel admirál Šima dle rozkazu vzdát svých tří torpédoborců, které měly za úkol vykonávat transportní službu mezi základnami Takao a Manilou. V odpoledních hodinách měl poté 2. úderný svaz jihem proniknout Surigaoským průlivem do Leytského zálivu a spolupracovat spolu s prvním úderným svazem.

Závažný problém, který postihoval celou operaci, byl fakt, že nebyla vyjasněna otázka ohledně velitelských pravomocí či podřízených rolí, které měly připadnout viceadmirálům Šimovy a Kuritovy. Z původní koncepce plánu totiž vyplývalo, že operaci měl velet viceadmirál Nišimura, co se týkalo zaměření na útočné operace, jeho svaz byl ten hlavní a silněji vyzbrojený. Ovšem v operačním plánu admirála Tojody tato úloha nebyla dostatečně vyjádřena a navíc, jako útočné svazy byly označeny za plavidla patřící pod samosprávu Šimy a Kurity, kdežto Nišimurovo svazu byla přidělena úloha velení nočním útokům na nepřítele. Vznikl tak zmatek, při kterém nikdo nechtěl

³¹Washingtonská konference : probíhající 1. Listopadu 1921 – 6. 2. 1922, byla reakcí na nové zbrojení států po první světové válce.

³²HUBÁČEK, Miloš, Boj o Filipíny, s 178.

přijímat příkazy od toho druhého. Tuto skutečnost ještě umocňuje fakt, že osobní vztahy mezi Šimou a Nišimurou byly na velmi špatné úrovni, díky jejich konfliktu z minulosti.

6. První zpozorování bitevního svazu

„První zprávy, že jsou Japonci na postupu, přišly z ponorek USS Darter a USS Dace, které operovaly společně.“³³ Mezi 21. a 22. říjnem radiolokátor na americké ponorce Darter zaznamenal pohyb nepřátelského uskupení. Kapitán Claggett, jenž velel ponorce Dace, která vykonávala službu společně s Darterem byl o uskupení také informován. Obě ponorky, aniž by ztrácely nyní drahocenné minuty, se započaly přesunovat směrem na severovýchod, odkud by mohly rovnou na nepřátelské uskupení zaútočit.

Ponorky Darter a Dace zpozorovaly k ránu 23. října u severního cípu ostrova Borneo pět bitevních lodí a jejich doprovod, který náležel ke Kuritovu svazu. Zpráva o poloze nepřátelského japonského svazu byla odeslána admirálu Kinkaidovi, jemuž bylo na starost svěřeno velení 7. Loďstva.

7. Loďstvo se skládalo z těchto jednotek :

**„Sedmá flotila: Doprovodná plavidlová skupina,
Operační skupina 77.4 (Kontraadmirál Thomas L. Sprague)**

“TAFFY I“ (Úkolová jednotka 77.4.1)

6 CVE (doprovodných letadlových lodí)

3 torpédoorbci

5 ničitelů eskort

“TAFFY 2“ (Úkolová jednotka 77.4.2)

stejné složení

³³Svět ve válce 1939 – 1945, Jan Vašut, Praha 1998, s. 511

“TAFFY 3“ (Úkolová jednotka 77.4.3)

stejně složení, o jednoho ničitele eskort méně

(Na 18 doprovodných lodí bylo 304 bojových letounů a 199 torpédových celkem 503 letadel, což odpovídalo 6 nosičům třídy Essex)

Bitevní linie strážící jih Surigaoského průlivu, kontraadmirál Oldendorf)

6 starých bitevních lodí

3 těžké křižníky

5 lehkých křižníků

29 torpédoborců

45 PT lodí³⁴

Dne 23. října napadly již zmiňované americké ponorky Dace a Darter Kuritův svaz, jenž se nacházel v Palawanském průlivu severně od Bornea. *„Admirálova vlajková loď, těžký křižník Atago, byl zasažen čtyřmi torpédy a potopil se. Stejný osud potkal i těžký křižník Maja. Třetí těžký křižník, Takao, byl natolik poškozen, že bylo nutné loď odtáhnout zpět na Borneo. Zahynulo 2000 námořníků, na 1000 mužů zachránily dobrovolné torpédoborce.“*³⁵

Admirál Kurita byl nucen při ztrátě své vlajkové lodi Atago přenést vlajku na bitevní kolos Jamato, čímž se z této bitevní lodi k nelibosti admirála Ugakiho stala nová vlajková loď. *„Ugaki převzal dočasné velení loďstva, ale nyní se stal na vlastní lodi bezprostředním podřízeným Kurity, který jej proto mohl lépe ovlivňovat. Kurita byl nyní izolován od většiny svých služebně starších spojových důstojníků a některých životně důležitých kódových knih, prakticky byl zbaven možnosti komunikovat s Ozawou nebo Jižním svazem.“*³⁶

Po útoku amerických ponorek převzaly iniciativu japonské torpédoborce, které začaly útočit na ponorku Dace. Ovšem ani jedna z japonských hlubinných min nenašla svůj cíl, a tak ponorka přečkala útok do doby, než se

³⁴ WILMOTT, P.H., The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action, Indiana University Press 2005, s. 337.

³⁵ SKŘIVAN, Aleš, Pád Nipponu, s. 120.

³⁶ BOYNE, Walter J., Srážka Titánů, Naše Vojsko, Praha 1997, s. 225.

nepřátelské torpédoborce stáhly.

V nočních hodinách, krátce po první hodině 24. října na hladině plující Darter díky špatné navigaci náhle a bez varování narazil na korálový útes. Rádiová depeše, jenž oznamovala nehodu ponorky Darter vystavila kapitána Claggetta před těžké rozhodnutí. V blízkosti ponorky Dace se totiž pohyboval pomalu plující japonský křižník, jenž se mohl stát snadnou kořistí pro americkou ponorku. Ovšem, v tomto případě, jako v mnohých jiných, se ukázala americká rozvážnost a místo toho, aby se kapitán pustil vpřed za další kořistí, raději zavelel k pomoci uvízlé ponorce, čímž jistě ušetřil životy několika desítkám mužů. Po připlutí ponorky Dace k uvízlému Darteru byl proveden pokus o uvolnění zaklíněného Darteru z útesů vlečným lanem. Ovšem Dace se sama ocitla v nebezpečí uvíznutí na korálech a ihned po prvních minutách pokusu o uvolnění Darteru bylo jasné, že se tento pokus nevydaří, proto bylo rozhodnuto opustit ponorku a zničit jí do rozbřesku, aby se japonští vojáci nedostali k její technologii.

Po střetu Kuritova svazu a dvou amerických ponorek byl Severní svaz značně oslaben a americké jednotky měly nyní navíc informace o tom, kde se nepřátelské uskupení nalézá spolu. Úderný svaz byl odhalen poté, co jeho depeše byla zachycena americkými radisty. Z noci 23. na 24. října byl zpozorován svaz viceadmirála Nišimury. Nyní si mohl štáb generála MacArthura spolu s Halseym a Kinkaidem snadno domyslet, co mají Japonci v plánu. Otázkou ovšem zůstávalo, kde jsou japonské letadlové lodě, bez kterých Japonci prakticky neprováděli žádnou operaci. Admirál Halsey však správně odhadl, že se letadlové lodě blíží ze severu a při této příležitosti prohlásil. *„Už bojujeme s Japonci dost dlouho na to, abychom znali většinu jejich triků.“*³⁷

³⁷HUBÁČEK, Miloš, *Boj o filipíny*, s. 192-193.

7. Bitva v Sibuanském moři

7.1 Letecký útok na Střední svaz

Po napadení ponorkami Darter a Dace pokračoval Kuritův Střední svaz směrem na sever podél pobřeží Palawanu. Po několika hodinách obrátil směrem na východ a proplul mezi ostrovy Mindoro a Busuanga. V noci z 23. na 24. října byl Kuritův svaz spatřen americkou ponorkou Guitarro, která se Střední svaz pokusila sledovat, avšak vzhledem k vysoké rychlosti japonských plavidel záhy ztratila kontakt. Japonci mezitím k ránu 24. října zamířili k Sibuanскому moři. V tu dobu se v této oblasti nalézalo průzkumné letadlo náležící k operační skupině 38.2 kontraadmirála Bogana, která spadala pod celkovou kompetenci 3. skupiny Admirála Halseyho.

Uskupení 3. skupiny:

Americké jednotky v bitvě v Leytském zálivu

TŘETÍ Lodstvo: Admirál Halsey

(na bitevní lodi New Jersey), Operační svaz 38

Operační skupina 38.1

2 těžké letadlové lodi

2 lehké letadlové lodi

3 těžké křižníky

14 torpédoborců

Operační skupina 38.2

3 těžké letadlové lodi

2 lehké letadlové lodi

2 bitevní lodi

4 lehké křižníky

18 torpédoborců

Operační skupina 38.3

2 těžké letadlové lodi
2 lehké letadlové lodi
4 bitevní lodě
4 lehké křižníky
14 torpédoborců

Operační skupina 38.4

2 těžké letadlové lodi
2 lehké letadlové lodi
1 těžký křižník
1 lehký křižník
11 torpédoborců³⁸

Ihned poté, co admirál Halsey dostal od kontraadmirála Bogana hlášení o Středním svazu, vydal svým třem operačním skupinám příkaz k jeho napadení. „Poté, co doplul Kurita se svým svazem do Sibuanského moře, nechal rozdělit svaz na dvě skupiny, které byly od sebe vzdáleny 12 kilometrů.³⁹ V těchto prostorách již bylo možné riziko napadením ze strany amerického letectva.

Na radiolokátoru umístěném na bitevní lodi Jamato byly detekovány nepřátelské letouny několik chvil po rozdělení svazu na dvě skupiny. Obsluha 127 mm protiletectvých kanónů, umístěných na bitevních lodích, ihned utvořila obrannou linii.

150 amerických letadel patřících pod skupinu 38.2 kontraadmirála Geralda. F. Bogana se nyní řítilo na Kuritův Severní svaz. „*Těm 2. Vzdušné loďstvo admirála Fukudomeho přidělilo jen velmi slabou stíhací clonu, protože se soustředilo na operační skupinu 38.3.*“⁴⁰ Hlavním cílem útočících amerických stíhačů byly především bitevní křižníky Jamato a Musaši, které

³⁸WILIMOTT, P. H., The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action, Indiana University Press 2005, s. 335.

³⁹VEGO, Milan N., Battle for Leyte 1944 : Allied and Japanese Plans, Preparations, and Execution, Naval Institute Press 2005, s. 98.

⁴⁰VAN DER VAT, Dan, Válka v Pacifiku, s. 356.

pluly spolu. „Ani tehdy nedal velitel Musaši kontraadmirál Tošihira Inoguči svolení k tomu, aby k palbě z gigantických hlavní děl (ráže 18,1 palce, tj. 460 mm), největších na světě bylo použito speciálních tříštivých nábojů „sanšikydan“, určených k boji s útočnými letouny.“⁴¹ Každá z těchto lodí byla zasažena torpédem a několika pumami, ty však nedokázaly proniknout přes tlustý pancíř, jímž byly lodi vybaveny. Pouze na Musaši byl vyřazen synchronizátor palby a do předového prostoru proudila voda, díky čemuž musela loď zpomalit na rychlost 22 uzlů.

Jakmile spojenecký nálet na Střední svaz skončil, byl Kuritou vydán příkaz ke zpomalení všech plavidel, neboť Musaši začala ztrácet svou rychlost, proto byl v její blízkosti ponechán křižník Tone. Kurita zároveň odeslal depeši admirálu Tojodovi a Ónišimu o napadení svého svazu a nutnosti předpokládání více leteckých útoků.

V půl druhé odpoledne napadla Střední svaz další letadla ze skupiny 38.3, která byla podpořena o necelou tři čtvrtě hodinu později letadly z operační skupiny 38.4 spadající pod kontraadmirála Davisona. Již v tuto dobu byla Musaši od hlavního uskupení svazu vzdálena na více než dvacet mil. Osamocená Musaši byla znovu napadena a její stav se stále zhoršoval vinou vody, která vnikala do podpalubí: „Letadla se soustředila na bitevní loď Musaši, která byla zasažena třinácti torpédy na její levé straně a sedmi na pravé a 18 pumami. Vzhledem k tomu, smrtelně zraněná Musaši zůstala o 20 mil vzad a byla doprovázena těžkým křižníkem Tone spolu s torpédoborci Kijošimo a Hamakaze.“⁴² Minutu, co minutu tedy začínala mít posádka lodi obavy o její stav. Po stále se zhoršujícím stavu Musaši začala kriticky ztrácet svoji rychlost a manévrovatelnost, čímž se stala lehkým cílem pro americká letadla. Několik z odpálených amerických torpéd našly svůj cíl a rychlost Musaši nyní klesla na 12 uzlů.

Při páté poslední útočné vlně amerických stíhačů a bombardérů byla zasažena i ostatním plavidla ze Severního svazu, ovšem žádné z nich nebylo,

⁴¹SKŘIVAN, Aleš, Japonská válka 1931–1945, s. 394.

⁴²WILIMOTT, P. H., The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action, Indiana University Press 2005, s. 316.

tak kriticky oslabeno jako Musaši, jen těžký křižník Mjókó byl nucen vrátit se do Brunejské zátoky díky poškození hnací hřídele a lodních šroubů.

Mezitím se stav Musaši stával kritickým a byl podán návrh k najetí na mělčinu a následné záchraně lodi, což ovšem již nebylo možné díky přílišnému ponoření přidi lodi. *„V 19:30 naklonění dosáhlo třiceti stupňů. Velitel lodi kontraadmirál Tošihira Inoguči shromáždil své důstojníky, výkonnému důstojníkovi kapitánu Katóovi předal svoje poslední hlášení, ve kterém se omlouval císaři a národu za chyby, kterých se dopustil. Pak nařídil opustit loď. Sám zůstal na můstku.“*⁴³ Jedna ze dvou největších bitevních lodí, které do té doby spatřily světlo světa, nyní klesala ke dnu i se svým kapitánem. Viceadmirál Kurita, nyní z obavy z dalších leteckých útoků, vydal příkaz svému svazu plout směrem na západ a tam vyčkával na to, než japonské letectvo podnikne útok na nepřátelská plavidla.

*„Ze stovek amerických útočníků, kteří nebyli nijak obtěžováni japonskými stíhači a jejichž jediným problémem se stala intenzivní protiletadlová palba nad cíli, bylo sestřeleno pouhých 18 letadel.“*⁴⁴ Za vinu, že nálety amerických letadel dopadly, jak dopadly, může především fakt, že viceadmirál Fukudome, vrchní velitel pozemního letectva na Filipínách, nereagoval na výzvy viceadmirála Kurity o leteckou podporu, neboť věřil, že platnější bude, napadne-li letadlové lodi 38. Operačního svazu, jak prohlásil po druhé světové válce. Tento postup lze do jisté míry považovat za oprávněný ovšem za předpokladu, že by letecký útok proti americkým lodím byl účinný. Ovšem japonské letouny ohrozily pouze jednu americkou skupinu a při náhodném svržení pumy byla zasažena lehká letadlová loď Princeton, která se v důsledku zásahu potopila.

Po uplynutí více než jedné hodiny od rozkazu plout na západ se již znatelně stmívalo a Kurita věřil, že pro dnešní den všechny letecké útoky skončily. Proto také ihned po setmění vydal pro mnohé překvapivý rozkaz plout znovu směrem k průlivu Bernardino, neboť se podle plánu *Ó - 1*

⁴³HUBÁČEK, Miloš, *Boj o Filipíny*, s. 214

⁴⁴MACKSEY, Kenneth, *Vojenské omyly druhé světové války*, s. 271

znatelně zpozdil a hodlal svůj úkol doplout k průlivu dokončit včas za každých okolností. Krátce po osmé hodině večerní dostal Kurita první zprávu od Nišimury v níž stálo, že předpokládaný příjezd Nišimurova Svazu do Leytského zálivu je očekáván 25. října, okolo čtvrté hodiny ranní. Ihned na to dostal Nišimura depeši zpět, ve které Kurita navrhoval setkání na devátou hodinu ranní, severovýchodně od ostrova Suluan.

7.2 Objevení Jižního a Severního Svazu.

Nišimurův Jižní svaz byl objeven v oblasti Suluskémského moře po deváté hodině ranní letouny z letadlových lodí Enterprise a Franklin náležícím k operační skupině 38.4. Krátce poté byl Nišimurův svaz napaden letectvem, ale útok se obešel bez vážnějších následků.

Admirál Halsey, jenž dostal zprávu o objevení Jižního svazu, nevydal pokyn k útoku operační skupině kontraadmirála Davisona, jenž jako jediná mohla ohrozit Nišimurův svaz, neboť Davisova letadla byla více zapotřebí v útocích, proti Kuritovu svazu. Tím pádem byl Jižní svaz po celý den 24. října ušetřen od leteckých útoků.

Okolo poledne se jeden z průzkumných letounů pohyboval v okolí Suluskémského moře, kde spatřil Jižní svaz viceadmirála Šimy. Američané tedy již v poledne znali pozice všech nepřátelských bojových svazů, kromě pohybujících se letadlových lodí

V době plánování případných útoků na Kuritu a Nišimuru admirál Halsey přemýšlel o pozici japonských letadlových lodí. *„Mezitím rozhodl, že čtyři bitevní lodě, pět křižníků a čtrnáct torpédoborců mohutné eskorty jeho čtyř operačních skupin bude převeleno pod vlajku viceadmirála Willise Leeho jako nový 34. Operační svaz. Tato těžká eskadra měla v případě potřeby krýt východní ústí průlivu San Bernardino a měla se, podle doplňkové depeše, zformovat na Halseyho rozkaz.“*⁴⁵

V pozdních hodinách odpoledne dne 24. října byly konečně objeveny

⁴⁵VAN DER VAT, Dan, Válka v Pacifiku, s. 357.

japonské letadlové lodě Halseovými průzkumnými letadly. Admirál Halsey neváhal ani minutu a ihned začal na své vlajkové lodi New Jersey plánovat útok na Severní svaz. Po promyšlení plánu byl vydán rozkaz operačním skupinám 38.2 a 38.4, aby zamířily na sever, kde se měly následně spojit s operačním svazem 38.3 admirála McCaina a následně zaútočit na Ozawu.

V noci z 24. na 25. října pluly tři operační skupiny spadající pod 3. loďstvo směrem k Severnímu svazu s cílem utkat se s letadlovými loděmi, tím ovšem nechaly průliv San Bernardino bez ochrany.

8. Bitva v průlivu Surigao

Dne 24. října v ranních hodinách křižník Mogami, patřící do Jižního svazu, vypustil pomocí katapultu průzkumný letoun, jenž měl prozkoumat Leytský záliv. Letoun spatřil v oblasti průlivu Surigao několik torpédoborců a torpédových člunů a o čtyřicet kilometrů dále směrem na jihovýchod se nacházely letadlové lodě a další torpédoborce. Zprávu, kterou vyslala obsluha průzkumného letadla, a která byla postoupena viceadmirálovi Kuritovy, byla prý jedinou zprávou o nepřátelském loďstvu, kterou japonské svazy v bitvě u Leyte dostaly. Ze zprávy bylo jasně patrné, že nepřátelská loďstva, která objevil onen průzkumný letoun, jsou v mnohem početnějším uskupení, než byl Nišimurův svaz, ovšem viceadmirál byl připraven nadále postupovat podle operačního plánu. Podle mínění některých japonských historiků fakt, že Nišimura pokračoval dál proti přesile, ač byl o ní informován, vyplýval z toho, že před několika týdny zahynul jeho syn v bojích na Filipínách, a proto byl Nišimura ochotný dobrovolně položit smrt za císaře stejně jako jeho syn.

Do oblasti průlivu Surigao plul, také úderný svaz viceadmirála Šimy. *„V Lingayeském zálivu dostal z Manily rozkaz „proniknout do Leytského zálivu“, který ovšem nebyl doplněn žádnými podrobnostmi. Krátce nato dostal od Kurity stručný plán útoku. Nakonec se rozhodl následovat Nišimuru do*

průlivu Surigo. ⁴⁶ Zásahem proti Nišimurovu svazu byl pověřen Jesse. E. Oldendorf z rozkazu viceadmirála Kinkaida. Oldendorf umístil většinu ze svých větších lodí a torpédoborců ke vjezdu do průlivu, neboť právě zde očekával v nočních hodinách z 24. na 25. října střet s nepřítelem. „*Šest bitevních lodí, čtyři těžké křižníky (včetně jednoho australského), čtyři lehké křižníky (jeden australský), 28 torpédoborců a celé hejno torpédových člunů*“⁴⁷ nyní čekalo v nastražené léčce na Nišimurův Severní svaz.

I přes fakt, že od té doby, co se americké spojenecké síly vylodily na Leyte, se do oblasti ostrova nedostaly žádné z japonských ponorek, kontraadmirál Oldendorf neriskoval žádné náhle překvapení ze strany Japonců. Proto nechal šest svých torpédoborců, aby chránily bitevní lodě.

K prvnímu střetu mezi Severním svazem a americkými torpédovými čluny došlo půl hodiny před půlnocí 24. října. Nišimurovy lodě byly zpozorovány radiolokátorem člunu s kódovým označením PT-131. Jeho útok se ovšem obešel prakticky beze ztrát díky soustředěné obranné palbě japonských námořníků. Prvním plavidlem zasaženým v bitvě o průliv Surigao byl americký motorový člun PT-152, jenž byl zasažen granátem. Granát ovšem nevybuchl a tak tlaková vlna vyvolaná při nárazu, pouze vyřadila z provozu dělo a vysílačku. Další útok, jenž následoval zhruba o dvě hodiny později se obešel beze ztrát.

Podle plánu Šó - 1 měl Nišimurův Jižní svaz doplout do Surigaoského průlivu před rozedněním. „*25. října v 02.45 proklouzl admirál Nišimura jižní branou – úžinou Surigao. Podle některých výpovědí byl hnán ctižádostí zúčastnit se bitvy dřív než admirál Šima, který byl služebně starší, ale věkově mladší.*“⁴⁸

Krátce po druhé hodině ranní Američané nařídili nejvyšší stupeň pohotovosti a byli zároveň upozorněni, aby na japonské lodi útočili výhradně svými torpédy. Předpokládalo se totiž, že děla ráže 127mm nemohou výrazněji ublížit japonským bitevním lodím.

⁴⁶SKŘIVAN, Aleš, Pád Nipponu, s. 125.

⁴⁷MACKSEY, Kenneth, Vojenské omyly druhé světové války, s. 276.

⁴⁸BOYNE, Walter J., Srážka Titánů, s. 227.

Okolo třetí hodiny ranní došlo ke střetu, mezi Americkou skupinou torpédoborců a Nišimurovým svazem. Americké torpédoborce ihned po kontaktu s nepřítelem vypálily několik torpéd a začaly se stahovat před nepřátelskou palbou. I když viceadmirál Nišimura věděl, že americké torpédoborce na něj vypálily torpéda, přesto nevydal pokyn k úhybným manévřům. Tak se stalo, že po krátké době torpéda našla svůj cíl v bitevní lodi Fusó, která pod vlivem zásahu zpomalila a začala se vychylovat z kurzu. Poté se do akce dostaly i americké bitevní lodi.

„Kontraadmirálu Oldendorfovi se splnilo to, o čem snívali mnozí admirálové. Rozestavil své lodi do klasické formace tvaru T (respektive kříže – takto své lodi zformovali již Nelson u Trafalgaru a Tógó u Cušimy) – a do této pasti vepluly tři zbývající lodi Nišimurova seskupení.“⁴⁹ Výsledkem bylo zasažení tří torpédoborců a jedné bitevní lodě Nišimurova svazu.

„Byly potopeny bitevní lodě Fusó a Jamaširo, společně s torpédoborci Mičisio, Jamaguro a Asagumo, a křižník Mogami, byl těžce poškozen. Pouze torpédoborec Šigure unikl, aby varoval Šimu.“⁵⁰ Ve vodách Surigaoského průlivu zemřelo na čtyři tisíce japonských námořníků. A když se potopila bitevní loď Jamaširo, našel svou smrt i samotný Nišimura.

V okamžicích, kdy se potápěly Nišimurovy lodi do západí části průlivu připlouval úderný svaz viceadmirála Kijohida Šimy. Na úderný svaz, jako první zaútočily americké torpédové čluny. Výsledkem bylo těžké poškození lehkého křižníku Abukuma. Šima přesto plul vysokou rychlostí dále, a když dorazil na místo, kde se uskutečnil boj mezi Nišimurovým svazem a americkými torpédoborci, rychle pochopil, že je Nišimurov svaz zničen. Za zmínku jistě stojí, srážka ustupujícího křižníku Mogami s Šimovou vlajkovou lodí Nači, která byla pro obě lodi fatální.

Viceadmirál Šima, jenž se obával dalšího amerického útoku, který by mohl být veden na jeho svaz vydal pokyn k ukončení bojového úkolu a stáhnutí se z oblasti směrem na jih k ostrovu Busunga. *„Když Američané*

⁴⁹SKŘIVAN, Aleš, Japonská válka, s. 398.

⁵⁰KEMP, Paul, Námořní Války, s. 175.

*obnovili v oblasti letecké útoky, opustilo Mogami nakonec štěstí a pumy poslaly křižník ke dnu. Nači potkal podobný osud.*⁵¹

Admirál Oldendorf mohl být nyní skutečně spokojen, neboť se mu podařilo prakticky zničit celý Jižní svaz. V ranních hodinách 25. října při poradě štábu 7. Loďstva padla otázka, zdali nové Halseyho uskupení 34. Operační svaz hlídkuje v okolí průlivu San Bernardino. Po odeslání depeše Halseymu, zdali jeho 34. Operační svaz hlídkuje v okolí průlivu, přišla se zpožděním negativní odpověď. V tu dobu u ostrova Samar Kuritovy bitevní lodě vystřelily první salvy.

9. Bitva u Ostrova Samar

*„25. října časně z rána, i přes téměř úplné selhání spojení, proklouzl Kurita se svou skupinou čtyř bitevních lodí, šesti těžkých a dvou lehkých křižníků a jedenácti torpédoborců naprosto nestřeženou ale zrádnou úžinou San Bernardino, kde proud o rychlosti 8 uzlů představuje pro plavbu lodní formace v noci velké nebezpečí. Plul od ostrova Samar, směřoval přímo k bojové skupině 77.4, které velel kontraadmirál Thomas L. Sprague.*⁵²

Od té doby, co byl defakto zničen Jižní svaz a Šima byl na ústupu, byl Střední svaz jediným uskupením v blízkosti ostrova Leyte, kde mohl napadnout americká invazní vojska. Otázkou ovšem zůstávalo, kde se nepřátelské uskupení nalézají, neboť již několik hodin Kuritův svaz nenavázal kontakt s americkým nepřítelem. Kurita tím pádem došel k přesvědčení, že Američané hodlají zaútočit až za úsvitu svými letadly stejně, jako to provedli v Sibuanském moři. Proto se začala formovat kruhová formace okolo bitevní lodi Jamato, která ji měla ochránit před hrozícím náletem.

Několik minut poté, ovšem průzkumníci z bitevní lodi Jamato, ohlásili kontakt s nepřítelem vzdáleným zhruba třicet kilometrů. *„Japonci si mysleli, že se jedná o část Halseyovy třetí flotily. Byla to však chyba. Ve skutečnosti to byl*

⁵¹VAN DER VAT, Dan, Válka v Pacifiku, s. 359.

⁵²BOYNE, Walter J., Srážka Titánů, s. 228.

malý námořní útvar 7. Flotily – Taffy 3. .⁵³ Kurita rychle pochopil, jaká skvělá šance ke zničení nepřítele se mu nyní naskýtá. Kurita domnívající se, že jde o velké uskupení letadlových lodí náležících k 3. Loďstvu, jim nehodlal dopřát čas k odstartování letadel a proto rychle zamířil vpřed k nepříтели. „V tomto okamžiku se japonský velitel dopustil velké chyby. Místo toho, aby jednak vytvořil ze svých čtyř bitevních lodí a šesti těžkých křižníků linii a maximálně využil vsí jejich mohutné palebné kapacity a jednak aby okamžitě vyslal torpédoborce napadnout nepřítele torpédy, dal rozkaz k nekoordinovanému útoku. Od té chvíle každá loď vedla boj v podstatě na vlastní pěst a způsobem jakým považoval její velitel za nejvhodnější.⁵⁴

Clifton A. Sprague, velitel operační skupiny 77.4, jenž nemohl tušit, že proti němu stojí hlavní úderná síla japonského loďstva si však počínal více než prozíravě. Ihned vyslal všechna svá letadla do vzduchu, letadlové lodě nechal zakrýt kouřovou clonou a torpédoborce připravil na střet s nepřítelem. Po prvních výstřelech z mohutného 460mm děla požádal Sprague o pomoc seskupení TAFFY 1 a TAFFY 2, neboť si byl vědom toho, že delší dobu by n útok z těžkých japonských děl nepřežil. „Tyto skupiny, přezdívané *Bonbón jedna, Bonbón dvě a Bonbón tři* podle svého oficiálního označení TG 77.4.1, TG 77.4.2 a TG 77.4.3, byly v tomto pořadí rozmístěné od jih k severu. Proto největší zásah Kuritových sil utrpěl severní operační svaz Cliftona Spragua, *Bonbón tři.*⁵⁵ Proto byl jeho záměr takový, že se nesmí rozdělit své síly a musí se stáhnout někam jinam, kde by mu pomocné síly pomohly zničit Kuritův svaz. Sprague tedy obrátil své lodě směrem k jihu a poslal proti Kuritovu svazu tři ze svých torpédoborců v naději, že tak nepřítele zdrží. Torpédoborce svůj úkol splnily, neboť vypuštěním torpéd donutily Kuritův svaz k úhybnému manévrování, čímž poskytly Spraguemu potřebný čas k úniku. Jedinou lodí, kterou torpédoborce zasáhly, byl křižník Kumano. Japonci potopili všechny tři torpédoborce Hoel, Johnston a Samuel B. Roberts a podařilo se jim také zasáhnout dvě letadlové lodě Kalinin Bay a Gambier Bay, která se v důsledku

⁵³WILIMOTT, P. H., The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action, Indiana University Press 2005, s. 324.

⁵⁴HUBÁČEK Miloš, Boj o filipíny, s. 262.

⁵⁵Svět ve válce 1939 – 1945, s. 514.

velkého poškození posléze potopila. Mezitím letadla z letadlových lodí uskupení TAFFY 3 zaútočila na Kuritův svaz. Bohužel však byla vybavena pouze proti pozemním cílům a tak nepřivodila Kuritovu svazu, citelné ztráty. Zlom nastal až při pomoci letadel ze šesti doprovodných letadlových lodí, patřících ke skupině TAFFY 2 kontraadmirála Stumpa, které napadly Kuritův svaz letadly typu Avenger a Wildcat (viz obrázek č. 4 a 5). Společnými silami se podařilo skupinám TAFFY 2 a TAFFY 3 Kuritovu Střednímu svazu poškodit tři těžké křižníky Suzuja, Čikuma a Čókai, které byly nuceny se stáhnout z boje. Viceadmirál Kurita, jenž pod útokem amerických letadel stále pomýšlel na proniknutí do Leytského zálivu se jedenáct minut po deváté hodině stáhl, aby mohl přeskupit své jednotky. Je zcela jisté, že díky odvážnému útoku torpédoborců, jenž měly za úkol zdržet Kuritovy lodě, bylo zachráněno velké množství amerických letadlových lodí a životů. Díky zpomalení a následným úhybným manévřům ztratil Kurita svou taktickou kontrolu, a aby mohl znovu zformovat svůj svaz, musel se stáhnout na sever.

„Zatímco velitel Taffy 3 si mohl v půl deváté odpoledne z hloubi duše oddychnout, viceadmirálu Kuritovi zastavení útoku na doprovodné letadlové lodi vůbec nezajistilo možnost klidného zformování jeho Středního svazu, postaraly se o to americké palubní letouny.“⁵⁶ Skupině Avengerů, které útočily na Kuritu se podařilo potopit těžké křižníky Čókai a Suzuja. Další útok amerických letců, jenž se konal okolo první hodiny odpoledne, měl za následek poškození bitevní lodě Nagato a těžkého křižníku Tone, jiné škody nejsou v žádných pramenech uvedeny. V odpoledních hodinách byl Kuritův svaz vystaven také leteckým útokům letadel z operační skupiny 38.1 viceadmirála Johna S. MacCaina, který patřil pod vedení admirála Halseyho. Halsey, ač plul směrem na Sever, kde se měl utkat s Ozawovými letadlovými loděmi, vydal příkaz právě operační skupině 38.1, aby pomohla 7. Loďstvu s Kuritou. Celkově byly proti Kuritovy podniknuty dva nálety, které ovšem neměly úspěch a Američané sami přišli o čtrnáct letadel. Šestý a zároveň poslední letecký útok na Kuritův svaz podnikli stíhači z letadlových lodí TAFFY

⁵⁶HUBÁČEK, Miloš, Boj o filipíny, s. 301.

2, ovšem stejně jako v předchozím náletu, nedošlo k žádné ztrátě na straně Japonců. Nyní již zformované loďstvo Středního svazu, kterému velel, jak po stránce fyzické, tak psychické vyčerpaný Kurita, jenž informoval hlavní štáb o tom, že se již nebude pokoušet dostat do Leytského zálivu, ale raději zaútočí na nepřátelský operační svaz, jenž se měl nacházet na sever od Suluanu. Z Tokijského štábu přišla Kuritovi zpráva, že by se měl pokusit o noční útok, bude li to možné. Kurita však již v noci nehodlal hledat nepřátelský svaz a proto se raději vydal zpět k průlivu San Bernadino. Ještě téhož večera odeslal Kurita zprávu viceadmirálům Onišimu a Fukudomemu o obavě z dalších leteckých útoků dne 26. října a žádal proto o jejich leteckou podporu. Kuritovi obavy byly správné, neboť 26. října na něho znovu zaútočili američtí letci z operačních svazů 38.1 a 38.2. Výsledkem bylo zničení křižníku Noširó, zasažení bitevních lodí Jamato, Nagato, Kongo a těžkého křižníku Kumano. Od této doby viceadmirál Kurita stále jen ustupoval nejprve do Brunejské zátoky a poté do samotného Japonska. *„Naprosto vyčerpán vyhlásil ústup a jeho lodě, poslední japonská naděje na udržení Filipín, se daly na útek.*

Bitva u ostrova Samar se tak stala skvělým a neočekávaným vítězstvím amerických torpédoborců a letadel z letadlových lodí proti japonským bitevním lodím. Americké ztráty v této bitvě činily *„Dvě letadlové lodě, torpédoborce Hoel a Johnston, a eskortní torpédoborec Samuel B. Roberts. Torpédoborec Heerman, přes nerovný boj s nepřítelem, dokončil bitvu jen se šesti mrtvými. Více než Jeden tisíc mužů a posádka letadel doprovodných lodí byli zabyti. V důsledku chyb v komunikaci a jiných poruchách, velmi velké množství trosečníků z Taffy 3 nebylo zachráněno.“*⁵⁷

9.1 Kamikaze – božský vítr

V době kdy Kurita ustupoval, čelila Taffy1 novému typu japonských leteckých útoků: kamikaze. Sám název má původ ve středověkých dějinách

⁵⁷VEGO, Milan N., Battle for Leyte 1944 : Allied and Japanese Plans, Preparations, and Execution, Naval Institute Press 2005, s. 252.

Japonska. „V roce 1281 dal chán Kublaj shromáždit obrovskou flotilu, na lodích prý bylo na 150 000 mužů, kteří měli dobýt říši Vycházejícího slunce. Zasáhla příroda – ničivý tajfun rozptýlil loďstvo a k invazi nedošlo. Božský vítr – Kamikaze – uchránil zemi před nepřátelským útokem a porobením. V roce 1944 měli úlohu „božského větru“, který přispěje k záchraně Japonska převzít lidé.“⁵⁸

Určit samotného iniciátora, jenž prosadil nasazení pilotů Kamikadze do boje je složité, někteří historikové určují jako hlavního strůjce prosazení viceadmirála Takidžije Onišiho, jiní zas kapitána Eičira Džóa. Je sice pravda, že viceadmirál Oniši velitel 1. letecké armády na Filipínách, jenž je spolu s admirálem Jamamotem považován za budovatele Japonského letectva, výrazně bojoval za prosazení zformování pilotů Kamikadze, avšak hlavní podnět dal kapitán Džó, jenž byl císařův námořní pobočník. Podle Japonské historie je za prosazení pilotů kamikadze zodpovědná pětice těchto velitelů: „admirál Soemu Tojoda, vrchní velitel Spojeného loďstva, Viceadmirál Koširó Oikawa, náčelník generálního štábu námořnictva (zpočátku váhal), viceadmirál Takadžiro Oniši, velitel 1. Námořní letecké flotily (fanatický „otec kamikaze“), viceadmirál Matome Ugaki, velitel 5. námořní letecké flotily, kontraadmirál Rjunosuke Kusaka, vrchní velitel 5. námořní letecké flotily (k sebevražedným útokům se přiklonil o něco později.“⁵⁹ Ovšem samotná myšlenka použití pilota letedla jako zbraň proti nepřátelským plavidlům pochází již z roku 1943, kdy bylo prokázáno, že samotný bombardér, který by střemhlavě dopadl na palubu lodi, by měl větší devastační účinek než řada útoků pomocí torpéd a pum.

Výhody, které plynuly z použití letadla jako smrtícího nástroje, bylo hned několik:

1. Teoreticky stačilo pouze jedno letadlo ke zničení nepřátelského plavidla.
2. K navedení letadla na nepřátelskou loď nebyli zapotřebí zkušení letci.

⁵⁸SKŘIVAN, Aleš, Pád Nipponu, s. 129-130.

⁵⁹BROWN, Lamont, Raymond, Kamikadze, Beta, Praha 2004, s. 16.

3. Díky, propagandě a východní filozofii bylo vždy dostatek adeptů vhodných k úloze pilota kamikaze.

Již 21. října 1944 byla zřízena malá jednotka pilotů kamikaze, která však byla nasazená jen v podřadných akcích. První, kdo měli poznat útok uskupení pilotů kamikaze, byli námořníci bojového útvaru TAFFY 1. Mezi prvními letci kamikaze bylo šest letců, kteří startovali ze základny Davo, která se nacházela na ostrově Mindanau. Prvním plavidlem, jenž okusilo náraz pilota kamikaze, byla letadlová loď Santee. Pilot sice narazil na palubu lodi a způsobil požár, avšak loď se podařilo díky vysokému úsilí námořníků zachránit. Dalším cílem se měla stát letadlová loď Suwanee, její posádka ovšem nepřátelský letoun sestřelila. První šestice pilotů kamikaze tedy nebyla příliš úspěšná, 4 piloti zahynuli a zbylí dva se vraceli podat hlášení o provedené akci. V ranních hodinách ovšem nebyli piloti kamikaze jediným nebezpečím pro svaz uskupení TAFFY 1. V blízkosti se vyskytovala Japonská ponorka I-56, která zasáhla poškozenou letadlovou loď Santee, avšak bez významnějších výsledků.

Dalším uskupením letců kamikaze bylo 5 letadel ze základny v Malbacatu. Tito letci zaútočili na uskupení TAFfY 3. Pouze jediný ze čtyř letců, jenž si vybral jako svůj cíl letadlovou loď St. Lo, byl úspěšný, když se vlivem nárazu jeho letadla následovaným sérií výbuchů, letadlová loď potopila. *„Jediná bomba o váze 250 kg, nesená dopadlým letounem Zero, způsobila smrtelný požár, pak následovalo osm prudkých vnitřních výbuchů v důsledku vznícení leteckého paliva, torpéd a bomb, loď se ve třiceti minutách potopila.“*⁶⁰ Tím se letadlová loď St. Lo stala první obětí pilotů kamikaze. Avšak jiné prameny uvádějí jako prvního úspěšného letce kamikaze admirála Arimu a jeho čin ze dne 19. října 1944. *„S japonským slovem naifu (núž) napsaným křídou na boku svého bombardéru se ten den Arima vydal do boje proti americké flotile a pokusil se svůj klesající stroj navést na letadlovou loď Franklin. Nepronikl sice palubou, lodních protiletadlových děl, ale zřítíl se do moře tak blízko Franklinu, že když letadlo vybuchlo, velký kus vraku vyletěl nad hladinu a proletěl napříč vzletovou palubou lodě. Admirál Arima byl první z*

⁶⁰BOYNE, Walter J., Srážka Titánů, s. 231.

*pilotů kamikaze.*⁶¹ Piloti kamikaze téhož dne, 25. října ještě podnikli dva útoky na americká loďstva. Výsledkem bylo poškození letadlových lodí Kalinin Bay a Suwanee. Japonští letci kamikaze byli využiti ještě v následujících měsících války v důležitých bitvách. *„Během bitvy o Filipíny, Iwodžimu a Okinawu Japonci vyslali do organizovaných sebevražedných útoků 2257 letadel. Z nich se 936 vrátilo na základny, zbytek tedy představuje rovných 1321 letadel. Tato letadla potopila šestadvacet válečných lodí a poškodila 300 dalších.*⁶² *Tyto údaje se ovšem v různých publikacích často liší.*

Celkové působení pilotů kamikaze během války lze označit v časovém úseku od 25. října 1944, kdy byly zaregistrovány první oficiální zásahy nepřátelských plavidel až do 15. srpna 1945. *„15. srpna císař Hirohito odvysílá projev u příležitosti kapitulace. Oficiálně končí sebevražedné útoky kamikaze. Viceadmirál Ugaki vede poslední útok kamikaze. Otec kamikaze viceadmirál Óniši spáchal sebevraždu.*⁶³

10. Bitva u Mysu Engaňo

Viceadmirál Džisaburó Ozawa, jenž měl pod svým velením Severní svaz, měl za úkol odlákat co největší počet hlavních amerických sil, čímž měl pomoci Kuritovu Střednímu svazu k dosáhnutí výsadkových pláží u ostrova Leyte, s co nejmenšími ztrátami. Jádrem Severního svazu tvořila 3. Divize letadlových lodí, 4. Divize letadlových lodí a 31. doprovodná eskadra.

První kontakt zaznamenal Severní svaz v ranních hodinách 24. října, když japonský průzkum zahlédl část operační skupiny 38.3 kontraadmirála Shermana, jenž patřila pod Halseyho loďstvo. Ozawa poslal proti nepřátelskému uskupení vlnu letounů. Japonská útočná vlna ovšem neměla sebemenší úspěch, neboť Američané zachytili první z útočných vln na svých radarech a účinnou protiletdeckou palbou první vlnu doslova smetli. Druhé vlně se již podařilo napadnout některé z amerických lodí ovšem bez většího

⁶¹HOYT, Edwin P., Japonsko ve válce, Oldag, Ostrava 2000, s. 366.

⁶²Svět ve válce 1939 – 1945, s. 163.

⁶³BROWN, Lamont, Raymond, Kamikadze, s. 201.

úspěchu a za cenu vysokých ztrát.

Před útokem Ozawových letadel Američané neměli totiž vůbec potuchu o jeho svazu. Až po útoku jeho letadel a následné zachycené depeši amerického radisty o pozici jeho Severního svazu si byl Ozawa jist, že o něm Halsey již ví a bylo jen otázkou času, kdy se navzájem utkají. Po osmé hodině večerní tedy konečně vyplul Halsey vstříc Ozawovu Severnímu svazu. Nevděčný úkol udělat ze sebe volavku, který byl Ozawovu svazu připsán nyní fungoval.

„Mitscherovi noční letci objevili sedmnáct ustupujících Ózawových lodí již ve 2.00 ráno 25. října asi 200 mil východně od mysu Engaño, severovýchodního cípu ostrova Luzon.“⁶⁴ První americká vlna, jenž se formovala již od půl páté ráno, teprve až v šest hodin odstartovala, měla nepřítele na dohled po 8. hodině ranní. Následná bitva, která proběhla, byla jednostranně nakloněna Američanům, neboť Ozawa již neměl letouny. Následovali čtyři samostatné americké nálety.

V průběhu prvního náletu jako první zaútočily na Ozawu bombardéry Helldriver, po nich následovaly stíhači a nakonec avengery. Během prvního náletu byla zničena letadlová loď Čitose a torpédoborec Akicuki, vlajková loď Zuikaku musela být opuštěna, neboť se v důsledku zásahů nedala ovládat. Dalším zasaženým plavidlem byla letadlová loď Zuihó.

Druhý nálet byl zahájen patnáct minut před desátou hodinou. Při něm byla poškozena sesterská loď Čitose jménem Čijoda. Čijoda byla tak těžce zasažena, že musela být ponechána na místě a později ji zničila skupina amerických křižníků. *„Lehký křižník Tama byl torpédován při záchraně posádky Čijody a jeho zánik dokončila následujícího dne na své první plavbě ponorka Jallao, které velel fregatní kapitán J. B. Icenhower. Tama byla osmým lehkým křižníkem potopeným americkými ponorkami.“⁶⁵*

Třetí vlna amerických letounů, jenž byla ze všech nejpočetnější, dne 25. října napadla Severní svaz okolo první hodiny odpoledne. Přes dvě stě letounů

⁶⁴VAN DER VAT, Dan, Válka v Pacifiku, s. 362.

⁶⁵BOYNE, Walter J., Srážka Titánů, s. 231.

mezi nimiž byly i některé z prvního náletu, mělo za úkol pokusit se zničit či poškodit co nejvíce japonských lodí a zabránit jim tak v odplutí. *„Nálet byl dokonale koordinován fregatním kapitánem T. Hughem Wintersem z letadlové lodi Lexington. Letouny z jeho mateřské lodi se soustředily na Zuikaku, letouny z Essexu na Zuihó a letouny z letadlové lodi Langley se rozdělily, část jich napadla Zuikaku část Zuihó.“*⁶⁶ Devastující nálet trval téměř jednu hodinu, již na jeho začátku začaly zasažené letadlové lodě Zuikau a Zuihó hořet. Zuikaku se posléze potopila, ale Zuihó se pokoušela uniknout směrem na sever. Spolu s potopením Zuikaku byla také potopena poslední letadlová loď, která se zúčastnila útoku na Pearl Harbor dne 7. 12. 1941.

Patnáct minut před třetí hodinou se objevila čtvrtá a poslední vlna amerických letounů, která potopila již poničenou letadlovou loď Zuihó. Další plavidlo se poslední vlně již potopit nepovedlo. *„Celkem americké palubní letectvo provedlo 25. října 1944 v bitvě u mysu Engaño proti Japonskému severnímu svazu 527 vzletů. I když z nasazených letounů bylo jen 326 bombardérů, šlo o mocné letecké síly.“*⁶⁷ I přesto ovšem výsledek akce čtyř náletů nelze považovat za zdrcující úspěch, neboť vezmeme-li v úvahu, že letadlové lodě Severního svazu byly prakticky bez ochrany vlastních letadel a musely tedy spoléhat pouze na svoji obranu a úhybné manévry, není potopení tří letadlových lodí, poškození jedné a zničení jednoho torpédoborce zásadní úspěch. Samotnému Ozawovi se podařilo uniknout na lehkém křižníku. *„V květnu roku 1945 se stal posledním vrchním velitelem zbytků císařského japonského loďstva, které mělo již tehdy stejnou strategickou hodnotu jako každá velká hromada šrotu. Nejtalentovanější z Hirohitových admirálů zemřel roku 1966 ve věku osmdesáti let.“*⁶⁸

Hlavní úkol, kterým byl pověřen viceadmirál Ozawa, odlákat nepřátelské uskupení od ostrova Leyte, byl tedy splněn i za krutou cenu na straně bojujících Japonců. Díky tomu, že Ozawa dokázal odlákat admirála Halseyho

⁶⁶HUBÁČEK, Miloš, *Boj o filipíny*, s. 325.

⁶⁷Tamtéž, s. 326.

⁶⁸VAN DER VAT, Dan, *Válka v Pacifiku*, s. 363.

a tím nechat průliv San Bernardino zcela bez kontroly, dopomohl viceadmirálovi Kuritovy proplout prakticky na dosah amerických vylodňovacích jednotek na ostrově Leyte bez povšimnutí. Za to, že admirál Halsey nechal San Bernardínský průliv bez jakékoliv kontroly, byl později ostře kritizován.

Dne 26. října 1944, kdy americká letadla útočila na již stahující se Kuritův Střední svaz, byl posledním dnem bitvy o Leyte.

11. Poslední trpké měsíce

Bitva o Leytský záliv znamenala konec japonského námořnictva jako soudržné bojové síly. Ačkoliv se Američanům na moři více než dařilo, na ostrově Leyte zažívali těžké boje. Jedny z nejkřutějších bojů se odehrávaly na hřebenu Break Neck v severní části Leyte. *„Hřeben bránila elitní japonská První divize a američtí obléhatelé prošli doslova krvavou lázní, než se jim podařilo ho dobýt.“*⁶⁹ Dobyetí ostrova Leyte se datuje až k prosinci roku 1944. *„25.12. se 77. divize vylodila u Palomponu na poostrově san isidoro a japonci ztratili poslední zásobovací základnu. Ten den byl také ostrov prohlášen za osvobozený. Přesto ale, jako všude v Tichmoří, trvaly vyčišťovací akce prakticky do konce války. Boje na Leyte si vyžádaly na straně Američanů 3358 padlých a 12048 zraněných. Japonské ztráty se odhadují na 50 – 60 tisíc padlých.“*⁷⁰

Po rozdrčení japonských sil v námořní bitvě u Leyte, která trvala od 23. do 26. října roku 1944, měli američtí velitelé před sebou otázku, jak ukončit válku s co nejmenším počtem lidských ztrát. Samotní Japonci si již začínali být jisti, že po ztrátě většiny loďstva a letectva, již nelze dosáhnout úspěchu.

Po pádu Leyte následovaly další významné akce, které se zapsaly do historie mezi nejznámější, lze zařadit: invazi na ostrov Luzon, obranu ostrovů Iwodžima a Okinawa a svržení atomových bomb na Hirošimu dne 6. 8. 1945

⁶⁹EDGERTON, Robert B., Válečníci vycházejícího slunce, . 251.

⁷⁰KOSINA, Jiří, Americké Pozemní Síly 1941 -1945, Naše Vojsko, Praha1996, str. 12.

a Nagasaki dne 9. 8. 1945, což mělo za následek urychlení porážky Japonska a pravděpodobně ušetřilo také životy tisíců vojáků, kteří by padli, při dobývání Japonska.

12. Závěr

Bitva u Leyte, která se odehrála mezi dny 23. až 26. října 1944, se stala zároveň největší bitvou v dějinách lidstva. Jedná se o významné téma dějin druhé světové války. Tato bitva také demonstruje, jak byla strategie, technika a filozofie rozdílná mezi Japonskem a Spojenými státy americkými ve druhé světové válce.

V amerických plánech byla otázka opětného dobytí Filipín akutní prakticky již od roku 1942, kdy byli Američané nuceni se v důsledku japonské invaze stáhnout. Po sérii střetů, jenž následovaly v bojích o Tichomoří, jako například bitva u Midway a o Guadalcanal, bylo strategickým vyústěním pokračovat v postupu směrem k Filipínám. V okolí Filipín totiž byla pro Japonce životně důležitá cesta k východní Indii, kde se nalézaly nerostné suroviny a vzácná ropa.

Tento fakt si Američané více, než dobře uvědomovali, a proto na počátku roku 1944 započali s přípravami k obsazení Filipín. První výraznější akcí byla bitva ve Filipínském moři ve dnech 19. – 20. června, kde japonské námořnictvo prohrálo. Tím měli Američané víceméně volnou cestu k Filipínským ostrovům. Proto do září stihli shromáždit obrovské invazní vojsko, které si jako svůj cíl vybralo právě ostrov Leyte.

Japonci, kteří po sérii porážek utržených od roku 1942 náhle viděli příležitost vybojovat poslední velké vítězství v Pacifiku, čímž by ještě dokázali zvrátit průběh války. Proto hlavní velitel japonského námořnictva admirál Soemu Tojoda vypracoval plán Šó, který měl zvrátit průběh války. Plán vycházel ze tří samostatných uskupení takzvaných svazů, které se dělily na Severní, Střední a Jižní, přičemž každý měl být pověřen jiným úkolem.

Komplikací, se kterými musel plán Šó počítat, bylo hned několik, šlo především o zastaralé letectvo, dále nezkušenost pilotů, neboť veteráni z prvních let války byli většinou již po smrti. Dalším z problémů byla nevybavenost lodí radary, na kterou Japonci v minulosti již doplatili a následná špatná koordinace jednotlivých svazů po vyplutí.

Po vyplutí se jednotlivé Japonské svazy utkaly s Američany dohromady

ve čtyřech samostatných bitvách. Jmenovitě v bitvě v Sibuanském moři, v bitvě v průlivu Surigao, v bitvě u ostrova Samar a v bitvě u mysu Engaño.

Díky vzájemné špatné komunikaci a neinformovanosti o nepřátelských uskupeních nedokázali japonští velitelé jednotlivých svazů vyjít ani v jediné z těchto bitev vítězně. Na straně Američanů stála lepší informovanost o nepřátelích, místy značná přesila, zkušenější letci, lepší komunikace mezi jednotlivými uskupeními. Díky těmto faktorům dokázali Američané z celkové bitvy u Leyte vyjít vítězně. Za zmínku jistě stojí, že v bitvě u ostrova Samar 25. října 1944, když Japonci poprvé oficiálně použili piloty Kamikaze, kteří ztrpčovali život americkým námořníkům až do konce války.

Japonci po zcela prohrané bitvě u Leyte, již nikdy až do konce války nedokázali nahradit ztráty, které jim Američané způsobili.

Japonské ztráty: 4 letadlové lodě

9 bitevních lodí

8 křižníků

12 torpédoborců

zhruba 10 000 mrtvých mužů

Americké ztráty: 1 lehká letadlová loď

2 eskortní letadlové lodi

4 torpédoborce, z toho 2 eskortní

1 torpédový člun

zhruba 3500 mrtvých mužů

13. Seznam použité literatury

- BOYNE**, Walter J., Srážka Titánů, Naše Vojsko, Praha 1997.
- BROWN**, Raymont Lamond., Kamikadze, Beta, Praha 2004.
- EDGERTON**, Robert B, Válečníci vycházejícího slunce, BB art, Praha 2002.
- HOYT**, Edwin P., Japonsko ve válce, Oldag, Ostrava 2000.
- HUBÁČEK**, Miloš, Boj o Filipíny, Panorama, Praha 1990.
- KEMP**, Paul, Námořní Války, BETA – Dobrovský a Ševčík, Praha 2002.
- KOSINA**, Jiří, Americké Pozemní Síly 1941 -1945, Naše Vojsko, Praha 1996.
- MACKSEY**, Kenneth, Vojenské omyly druhé světové války, Naše Vojsko, Praha 2007.
- PEJČOCH**, Ivo, **NOVÁK**, Zdeněk, **HÁJEK**, Tomáš, Válečné lodě 4, Naše vojsko, Praha 1993.
- SKŘIVAN**, Aleš, Japonská válka 1931–1945, Libri, Praha 1997.
- SKŘIVAN**, Aleš, Pád Nipponu, Mladá Fronta, Praha 1990.
- SVĚT VE VÁLCE 1939 – 1945**, Jan Vašut, Praha 1998.
- VAN DER VAT**, Dan, Válka v Pacifiku, Argo, Praha 2001.
- VEGO**, Milan N.,. Battle for Leyte 1944 : Allied and Japanese Plans, Preparations, and Execution, Naval Institute Press 2005.
- WILLMOTT**, H, P, The Battle of Leyte Gulf: The Last Fleet Action, Indiana University Press 2005.

Internetový odkaz

<http://www.combinedfleet.com/ships/yamato>

14. Resumé

In 1944 when the Americans occupied Pacific islands from Japanese held, in October their steps were directed to the Philippine Islands. These islands were vitally important to Japanese, they offered minerals and way to Holland India, where there was rare oil. So it was only a matter of time, when Americans begin their attack on one of the Philippine Islands and the Japanese answer by counterattack. This should become a battle of Leyte.

Battle of Leyte in the days 23 to 26 October 1944 was the largest naval battle won in the human history. The battle should go by plan called Sho – 1 which developed by Admiral Tojoda. The plan counted with three separate groups, each had of them own operational orders. The battle itself had four phases namely battle at Sibuan sea, the battle of Surigao strait, the battle of Samar island and the battle of Cape Engaño. Unfortunately, the Japanese failed of these battles either, by worse technical equipment, awareness, command and week air support.

Interesting remains, at 25. October 1944 at the Battle of Samar island was the first officially used the new air known by name „Kamikaze“ which counted witch death of pilots and aircraft losses. These unmits of pilots give American sailors hard time practically until the end of World War II.

Defeat at the Battle of Leyte the Japanese naval lost control over the rest of the Pacific and moved only to defensive tactics as evidenced the Battle of Iwojima and Okinawa islands. After reach the shores of Japan, Americanas consider, how accelerate the war and to avoid losses, beacues overthrew two atomic bombs on Hiroshima City at 6 August 1945 and Nagasaki at 9 August 1945. This way was accelerated negotiation og peace agreements, which led to the signing of the Japanese surrender on the USS Missouri on 2 September 1945.

15. Obrázková příloha

Obrázek č.1

Obrázek č.2

Obrázek č.3

Obrázek č.4

Obrázek č.5

